

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Úloha Policie České republiky v problematice domácího násilí

**The police of the Czech Republic's task in the field of
domestic violence**

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

PhDr. Hana Dvořáčková

Autor:

Tereza Suchá

Praha 2015

Poděkování

Děkuji paní PhDr. Haně Dvořáčkové za odbornou podporu a vedení při tvorbě této práce. Zvláštní poděkování patří policistům České republiky z obvodního oddělení v Mělníku, policistům České republiky z obvodního oddělení v Praze 17 – Řepy a také sociální pracovníci z oddělení sociálně-právní ochrany dětí v Mělníku, kteří byli ochotni se podělit o své zkušenosti s řešením problematiky domácího násilí v rámci rozhovoru. Nesmím opomenout poděkovat ani své přirozené sociální opoře, kterou pro mě byli přátelé zejména Zuzana Karchňáková, Nikola Kapic, Pavlína Slaninová, Honza Havránek, Anežka Havránková a samozřejmě má rodina.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou bakalářskou práci „Úloha Policie České republiky v problematice domácího násilí“ vypracovala samostatně s použitím níže uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 5. května 2015

.....

Tereza Suchá

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou domácího násilí jak obecně, tak i prakticky z pohledu úlohy Policie České republiky. Popisuje samotné domácí násilí, jeho vymezení, definice s ním spojené a převážně obecné informace. Dále vysvětluje osobu pachatele a oběti domácího násilí, možnosti pomoci v případech domácího násilí, legislativu na úseku domácího násilí, postup a pomoc Policie České republiky při incidentu se znaky domácího násilí. První část je teoretická a druhá část je praktická, která se zabývá rozhovory s policisty, a to jsou-li řádně proškoleni o této problematice, jestli podávají dostatečné informace ohroženým osobám o jejich možnostech řešení či jiné pomoci u organizací zabývajících se domácím násilím, a zdali inovují postup řešení při zásahu u domácího násilí. V závěru práce se zabývám zkoumanou problematikou, jejími výsledky a obecným zhodnocením.

Annotation

This bachelor thesis deals with problematics of domestic violence either in general or in practice from the perspective of Police of the Czech Republic's task. It describes domestic violence separately, its definition connected and mostly general pieces of information. Furthermore, it explains the person of offender and victims of domestic violence, possibilities of support in cases of domestic violence, legislation in the section of domestic violence, processes and support of Police of the Czech Republic with incidents of domestic violence features. The first part is the theoretical one and the second is the practical one, which deals with interviews with policemen, if they are duly trained about this kind of problematics, if they give the threaten person sufficient pieces of information about their possibilities of solution or other support at organisations dealing with domestic violence, and if they innovate processes of domestic violence solutions with the intervention of domestic violence. In the final part I deal with the examined problematics, its results and general evaluation.

Klíčová slova

Domácí násilí, pachatel (násilná osoba), oběť (ohrožená osoba), zákon, Policie České republiky

Keywords

Domestic violence, offender (violent person), victim (threaten person), law, Police of the Czech Republic

Obsah

ÚVOD	7
TEORETICKÁ ČÁST	8
1. Domácí násilí.....	8
1.1 Pojem domácí násilí	8
1.2 Druhy a formy domácího násilí	9
1.3 Znaky domácího násilí	10
1.4 Fáze domácího násilí.....	11
1.5 Rizikové faktory domácího násilí	13
1.6 Profil pachatele domácího násilí	15
1.7 Profil oběti domácího násilí	16
1.8 Psychologické důsledky násilí na ženách	17
1.9 Možnosti pomoci v případech domácího násilí	21
2. Legislativa na úseku domácího násilí.....	24
2.1 Právní úprava domácího násilí	24
2.2 Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.....	25
2.3 Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích	26
2.4 Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky	27
3. Postup a pomoc Policie ČR při incidentu se znaky domácího násilí	31
3.1 Postup Policie České republiky dle zákonů a platných předpisů.....	31
3.2 Základní pravidla postupu policisty po oznámení incidentu	31
3.3 Postup při vyhodnocování hrozby nebezpečného a zvláště závažného útoku ...	32
3.4 Pomocné materiály při řešení incidentu se znaky domácího násilí	33
3.5 Metoda „SARA DN“	34
PRAKTICKÁ ČÁST.....	35
4. Cíl a metodologie výzkumu.....	35
4.1 Charakteristika zkoumaného vzorku.....	35
4.2 Metodologie výzkumu	35

4.3 Průběh výzkumu	36
4.4 Formulace hypotéz	38
5. Výsledek výzkumu	39
6. Diskuse	48
ZÁVĚR	50
Seznam použité literatury	52
Seznam použitých obrázků, tabulek a grafů	54
Přílohy	55
Summary	67

ÚVOD

Pro svoji bakalářskou práci jsem si vybrala téma Úloha Policie České republiky v problematice domácího násilí. Domácí násilí bylo od počátku považováno za společenský jev, o kterém se na veřejnosti nemluvílo. Postupem času se začala řada odborníků o toto téma zajímat a více se do společnosti dostávat, a to řadou vydaných knih a vznikem organizací pomáhajících obětem domácího násilí.

Toto téma jsem si vybrala, jelikož se podle mého úsudku o domácím násilí stále mluví málo a chtěla jsem se o této problematice dozvědět více, a to i z hlediska úlohy Policie České republiky, která ve většině případů přichází do prvního kontaktu s ohroženou osobou.

Má bakalářská práce se dělí na teoretickou a praktickou část. V teoretické části v první kapitole jsem se zaměřila na pojem domácího násilí, na jeho druhy a formy, dále znaky, fáze, rizikové faktory domácího násilí, profil pachatele a profil oběti domácího násilí, psychologické důsledky násilí na ženách, možnosti pomoci v případech domácího násilí. V druhé kapitole zmiňuji legislativu na úseku domácího násilí, která zahrnuje jak právní úpravu domácího násilí, tak i řadu zákonů. V třetí kapitole jsem se zabývala postupem a pomocí Policie České republiky při incidentu se znaky domácího násilí. V praktické části jsem použila kvalitativní výzkum, který jsem prováděla v rámci strukturovaného rozhovoru. Rozhovor jsem uskutečnila s Policií České republiky a také se sociální pracovníci z oddělení sociálně-právní ochrany dětí.

Cílem mého výzkumu bylo zjistit, jakou úlohu má Policie České republiky v problematice domácího násilí. Zjistit, jakým způsobem přicházejí do kontaktu s ohroženou osobou, jejich postupy při řešení incidentu se znaky domácího násilí, dále jakou pomoc jsou schopni podávat ohroženým osobám, zda mají policisté poskytnutá školení o této problematice a podle jakých zákonů se musí řídit.

Dále jsem do své práce použila strukturovaný rozhovor se sociální pracovníci z oddělení sociálně-právní ochrany dětí a to proto, že spolupracují s Policií České republiky v rámci řešení incidentu se znaky domácího násilí, pokud je přítomné nezletilé dítě nebo je jeho svědkem. Pro vypracování své bakalářské práce jsem použila informace z odborných knih, z internetových zdrojů a ze zákonů České republiky.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Domácí násilí

V této kapitole se zaměřuji na všeobecné pojmy spojené s domácím násilím a jeho vymezení. V první řadě zmíním pojem domácího násilí, poté jeho druhy a formy, znaky, fáze a rizikové faktory. Dále profil pachatele a oběti domácího násilí, psychologické důsledky násilí na ženách a možnosti pomoci v případech domácího násilí.

1.1 Pojem domácí násilí

Ještě než se dostaneme k samotnému pojmu domácí násilí, ráda bych v první řadě uvedla samotný pojem násilí. Násilí vzniká při konání těchto činů: fyzické útoky, špatné nakládání, dále opakované vyhrožování, které může vést k újmě zdraví druhé osoby a to po stránce tělesné, sexuální nebo psychické. Jedná se o agresi jedné osoby proti druhé i většímu počtu a jejím záměrem je ukřivdit, zhoršit, zranit nebo zabít (Voňková, J., 2008). Podle mého názoru je v dnešní době velice pravděpodobné, jak uvádí sama autorka, že hrozí nebezpečí ze strany kultu, kdy by se násilí mohlo stát životním stylem a přístupem (Vaničková, E., a kol., 1995).

Bednářová a kol. uvádí, že se domácím násilím obecně rozumí ubližování a násilný akt, který probíhá mezi blízkými osobami žijícími spolu ve společném obydlí, kdy si násilná osoba opatřuje a udržuje nad druhou osobou kontrolu a nadvládu. Jedná se o tělesné i slovní nadávky, fyzické týrání, zamezování osobní svobody, vyhrožování, sexuální zneužívání, vydírání aj. Takové chování v oběti vyvolá dlouhodobý strach ze svého násilníka a tímto trýzniteli umožní nad obětí udržovat nekonečné dominantní postavení a přinutí ji, aby se podvolila jeho vůli. Násilník si nárokuje vedení nad veškerým životem oběti a uplatňuje ho jako samozřejmost.

Vargová, B., a kol., uvádí, že domácí násilí můžeme rozlišit na partnerské a mezigenerační. Za partnerské násilí se považuje násilné chování v intimních vztazích. Mezigenerační násilí vede od rodičů k dětem nebo také naopak.

Po celá staletí bylo domácí násilí považováno za soukromou záležitost mezi dvěma osobami mimo společnost. V dřívějších dobách byla žena nejprve v otcovské moci a po uzavření sňatku v manželské moci. Manžel mohl o ní i o jejím majetku rozhodovat a

určovat, co může a nemůže dělat, a mohl ji potrestat za neuposlechnutí. V 19. století začalo sílit emancipační úsilí žen. Jejich požadování a snaha byla o rovnoprávný přístup ke vzdělání jako mají muži - volební právo, užití ve veřejném životě a právo na rozvod manželství, kdy se začalo nahlížet do hlídaného soukromí. Následné hospodářské a politické změny, které vedly k ekonomické emancipaci žen, se projevily až po světových válkách. V 70. letech 19. století přišla snaha učinit ze soukromého problému problém společenský, který vstupuje do společenského vědomí především v USA. Po těchto událostech se začíná otevřeně mluvit o znásilňování, týrání a zneužívání, ke kterým dochází v soukromí rodiny, a ženy mohly své příběhy sdělovat sociálním pracovnícím. Při této příležitosti vznikaly pro ženy první krizová centra a azylové domy (Voňková, J., 2008).

První azyl pro týrané ženy byl založen v roce 1971 ve Velké Británii a jeho zakladatelkou byla Erin Pizzeyová Chiswick Women's Aid (Conwayová, H., 2007).

1.2 Druhy a formy domácího násilí

Voňková, J. rozděluje druhy a formy domácího násilí následovně:

Druhy násilného jednání

- ❑ **Psychické** - slovní napadání, zesměšňování před lidmi i v soukromí, kontrola denního režimu, ponižování, vyhrožování fyzickým napadením či zabitím, výslechy.
- ❑ **Fyzické** - fackování, bití pěstmi, strkání, kopání, pálení, tahání za vlasy, ohrožování zbraní nebo nožem, znehybňování oběti např. přivazováním, smýkání, zatlačování do kouta.
- ❑ **Ekonomické** - oběť má zamezený přístup k finančním prostředkům, nemůže s nimi disponovat, jak s vlastními tak rodinnými.
- ❑ **Sexuální** - veškeré sexuální činy, které oběť musí vykonat a to nedobrovolně či s nechutí.

Formy násilného jednání

- ❑ **Zastrašování** - pachatel dokazuje oběti, že má silnější postavení, gesta, týrání zvířat, použití křiku, ničení majetku, vyvolávání strachu, vyhrožování (např. vlastní sebevraždy, spáchání vraždy dětí nebo partnerky, opuštění rodiny, odnětí dětí, uzavření partnerky do blázince).
- ❑ **Sociální izolace** - úplné uzavření oběti, zákaz vycházení z domova, zákaz styku s příbuznými a s přáteli, zákaz telefonování, přikazování v chování a oblékání,

dohlížení nad životem, rozhodování o tom, co je a co není vhodné, zákaz nebo naopak poslouchání či sledování televize, rádia, zákaz nebo omezování jakýchkoliv zájmů, určování literatury.

- **Citové týrání** - kritizování, nadávky, sekýrování, vyvolávání pocitu viny za dané situace, odpírání pozornosti, popírání faktu násilí, že oběti se něco zdá, odpírání pozornosti, poskytování laskavosti, odpírání milostného poměru s jinou osobou.
- **Vyčerpávání** - nucené někdy až nesmyslné práce, odpírání potravy, tekutin, spánku.
- **Vydírání** - nejčastějším podnětem k vydírání jsou děti, nazývat oběť za špatnou matku popřípadě otce, vyhrožování, že v případě odchodu druhý rodič už děti neuvidí, podněcování dětí proti druhému rodiči, hrubé a násilné chování.
- **Ekonomické týrání** - přiděl kapesného, kontrola nákupů, omezení si získat nebo udržet zaměstnání, oběť je přinucená žádat o prostředky na obživu, zamezení přístupu k rodinným příjmům, vystavení rodiny hladu, chladu, hygieny, nedostatku oblečení. Neobdržení finančních prostředků na chod rodiny, neuhrazení nákladů spojených s bydlením, prodávání zařízení domácnosti, netolerování a odmítání potřeb dětí.
- **Zneužívání práv muže** - povýšené chování, nakládat s obětí jako s otrokem, přivlastnění si práva ovšem rozhodovat, být tím, kdo udává role ve vztahu i v domácnosti.

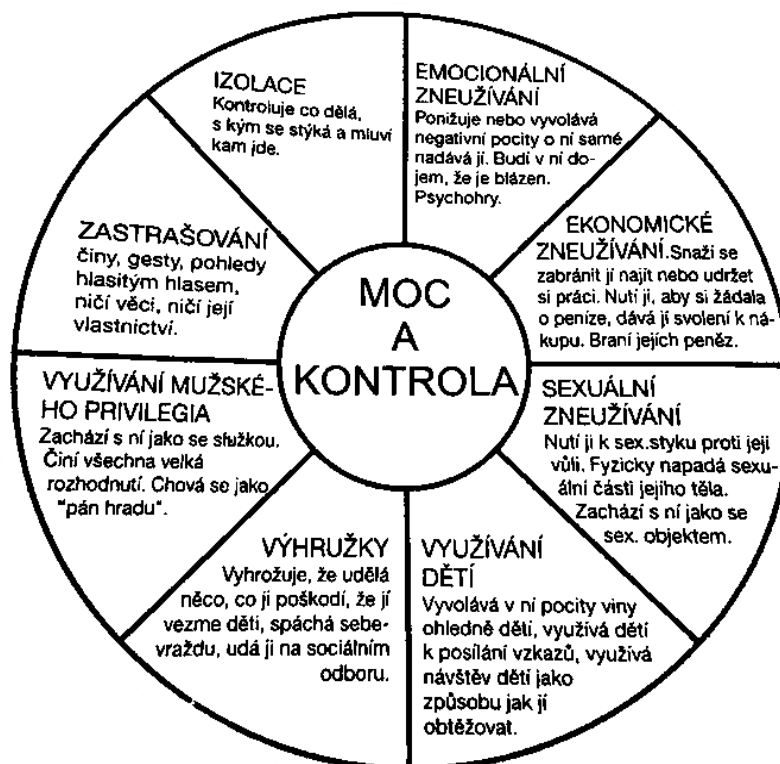
1.3 Znaky domácího násilí

Buskotte, A. uvádí tyto 4 znaky domácího násilí:

- **Opakování a dlouhodobost** - napadení jakéhokoliv rázu, kdy nelze určit, zda se jedná o domácí násilí, ale může to být jeho začátek.
- **Stupňování (eskalace)** - stupňující se chování pachatele od urážek k psychickému snižování lidské ctihodnosti až k tělesným útokům a důležitým trestným činům, které ohrožují zdraví a život člověka.
- **Jasně rozdělení rolí osoby ohrožené a násilné** - za domácí násilí se nepovažují hádky, spory, rvačky a vzájemná napadání, kdy se role u osoby násilné a ohrožené střídají.
- **Neveřejnost** - odehrává se za zavřenými dveřmi v domácím prostředí, mimo společenské dění.

Bednářová, Z., a kol., uvádějí u specifických znaků domácího násilí, že záměrem vystupování a jednání násilníka je dosáhnout u oběti toho, aby ji získal pod svoji kontrolu a nadvládu. Následující obrázek zobrazuje kolo moci a kontroly:

Obrázek 1 Kolo moci a kontroly (Bednářová, Z., a kol., 2009, s. 10)

1.4 Fáze domácího násilí

Buskotte, A. uvádí, že domácí násilí má určitý koloběh násilného chování. Jsou to fáze neboli cykly násilí, které lze rozdělit do tří stupňů:

- ❑ *Fáze 1: Stupňování napětí*
- ❑ *Fáze 2: Exploze*
- ❑ *Fáze 3: Libánky*

Fáze 1: Stupňování napětí

Na počátku žena pociťuje, že jejich vztah ovládá hodně napjaté a hodně špatné prostředí. Žena s mužem se neustále hádají a muž pociťuje ze strany ženy provokaci, po které začne slovně útočit. Reakce ženy je do budoucna taková, že se snaží této situaci předejít její obezřetností a také se muži snaží vyhýbat, aby zabránila následným rozporům a hádkám mezi nimi. Někdy je žena na muže hodná a starostlivá, jelikož se pokouší o

opatrnost, aby ji muž znovu nenapadal. Tento stav v jejich vztahu si chce žena udržet v klidu, protože nechce, aby se o jejich problému dozvěděli ostatní.

Ženy, které mají s touto fází zkušenosti, vědí, že násilné chování jejich partnera se může opakovat, i když se snaží chovat klidně. Pokud se stane, že žena toto napětí vycítí, snaží se ho sama dokonce vyprovokovat, aby byla situace co nejdříve vyřešena.

Fáze 2: Exploze

V této fázi žena nedokáže situaci odhadnout, netuší, kdy k ní dojde nebo jak dlouho bude trvat. Dochází k tomu, že žena nemá stále kontrolu nad partnerovým chováním. Reakce na násilí je různá. Některé ženy jsou zoufalé, deprimované, nešťastné a trpí pocity strachu a beznaděje. Tyto ženy dále trpí slabostmi a nedostatkem sil na řešení této situace.

Jiné ženy jednají zcela jinak, a to tak, že utíkají ke svým rodinám, či přátelům, volají policii, nebo po útoku muže se ho také snaží napadat, aby se mu ubránila.

Fáze 3: Líbáňky

Fázi Líbáňky se také říká „*promiň miláčku*“. V této fázi se muž neustále omlouvá, nosí ženě dárky, květiny, aby mu odpustila, aby se usmířili, což vede k tomu, že nejen muž ale i žena tuto fázi prožívají jako nadějnou a romantickou.

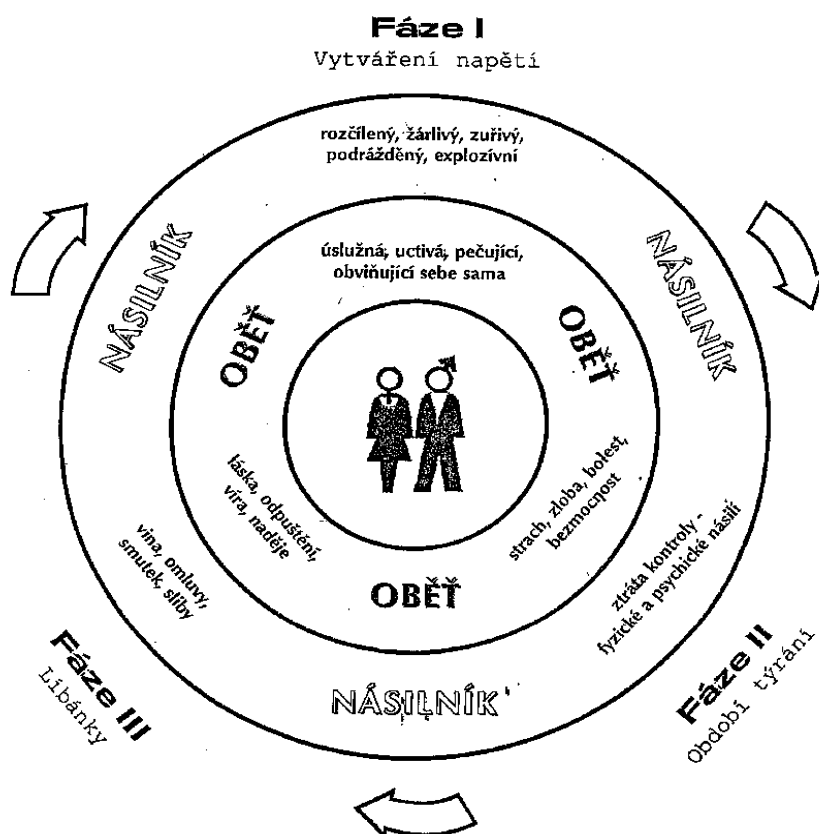
Mnoho mužů má výčitky svědomí, uvědomují si, jaké chyby udělali, litují toho a jejich snahou je dokázat ponaučení. Muži začnou pomáhat více s domácností, dokonce se i rozhodnou vyhledat odbornou pomoc. Žena je přesvědčena, že je muž schopen se změnit.

Většina žen hledá radu a pomoc u svých rodičů, i u rodičů partnera, ti samozřejmě tvrdí, že bude vše brzy v pořádku. Žena mu v tom chce pomoci, myslí si, že společnými silami vše překonají. Většinou ale dochází ke zklamání a výčitkám.

Po fázi omluv, slibů a přehnané něhy sám partner připisuje vinu své partnerce. Jsou to signály, které značí, že fáze 3 přechází do fáze 1 a vše začíná od začátku.

Bednářová, Z., a kol., uvádějí že, v dopadu stupňování nároků násilníka a následujícího úsilí oběti tyto požadavky uskutečnit, se začíná rozbíhat koloběh tzv. „spirála domácího násilí“. Tento termín ukazuje na skutečnost, že násilí proběhne v určitých etapách a má zesilující tendenci. Následující obrázek zobrazuje cyklus násilí:

Obrázek 2 Cyklus násilí (Bednářová, Z., a kol., 2009, s. 11)

1.5 Rizikové faktory domácího násilí

Za ohrožující činitele domácího násilí bývali nejčastěji uváděny: kriminální život, nezaměstnanost, nízký věk (18-30), rozdílnost pohlaví, odloučení, bída, narkotikum, národnostní otázka, primární vzdělání, nemanželské soužití, předešlé vztahy dotknuté násilím, opakované násilí v nynějším vztahu nebo jeden z partnerů, či oba, prožívali během dětství násilí v rodinném prostředí (Voňková, J., 2008).

Buskotte, A. popisuje, že dle rizikových faktorů domácího násilí není snadné najít skutečný důvod a příčinu násilí ve vztahu. Týrané ženy velmi často netuší, jak všechno vůbec začalo. Občas se stává, že násilí naruší harmonický vztah zčista jasna, kdy podnětem může být již dřívější partnerovo chování či zkušenosti s psychickým a slovním napadáním. Když se muž dostane do určité fáze, každý důvod jej donutí vybuchnout a ženu uhodit.

V každém vztahu se objevují například hádky ohledně výchovy dětí, chodu domácnosti nebo rozdílné názory, což není nic neobvyklého. Tyto faktory se běžně vyskytují a je otázkou, jak se s tím partneři vypořádají. Nejčastějším činitelem domácího násilí jsou především výše uvedené konflikty. Vedle těchto konfliktů se objevují i zlomové okamžiky, při kterých bývá partner agresivní, jako například rozchod či rozvod. V uvedené tabulce vidíme podněty, které nejvíce směřují k domácímu násilí:

Tabulka 1 Podněty k domácímu násilí uvedené v procentech – zpracováno podle (Buskotte, A., 2008, s. 61)

PODNĚTY K DOMÁCÍMU NÁSILÍ UVEDENÉ V %	
Narození miminka	19,5 %
Rozchod	17,1 %
Společné bydlení	13,5 %
Těhotenství	10 %
Ztráta zaměstnání partnera	7,1 %
Povýšení partnerky	5,8 %
Rozhodnutí partnerky znovu studovat, nebo chodit do práce	5,6 %

Buskotte, A. dále uvádí, že převážná část populace se domnívá, že násilí ve vztahu souvisí s užíváním alkoholu. Toto tvrzení uvádí ženy, na kterých bylo násilí spácháno, ale i samotní muži – pachatelé. Často od napadených žen slyšíme: „*Nikdy by se to nestalo, kdyby tu noc nepil.*“ Je prokázáno, že člověk má pod vlivem alkoholu mnohem větší sklony k agresi a násilí. Studie ukázaly, že alkoholismus a násilí spolu úzce souvisí.

Dalším častým rozšířeným činitelem je žárlivost. Rozlišujeme dva typy žárlivosti: normální žárlivost a chorobná žárlivost. Žárlivost chorobná souvisí více se vznikem násilného chování. Chorobná žárlivost je trvalá a všudypřítomná, a to i tehdy, když k ní nemáme žádný důvod či podnět. Můžeme říci, že hraničí až s posedlostí. Někteří žárliví lidé podlehnou svému pocitu natolik, že už nejsou způsobilí normálně myslet a jednat. Muži se sklony k násilí bývají častěji a intenzivněji žárliví, sledují svoji partnerku, kontrolují jí telefonáty, SMS, e-maily, poštu a snaží se ji odříznout od společenského života. Nelíbí se jim, když se partnerka schází se svoji rodinou, přáteli či kolegy z práce. Tyto aspekty vedou k nepřiměřené kontrole a můžeme ji zahrnout do jedné z forem násilí (Tamtéž).

Posledním jevem je agrese. Uvádí se, že za agresivním chováním muže mohou stát hormony, geny či mužský agresivní pud. To ho ovšem neomlouvá (spousta mužů za svůj život nikomu neublíží). Představa, že by muž byl agresivní od přírody je velice nepřijatelná. Z oblasti sociologie a společenských věd psychologické výzkumy prokázaly, že agrese není vrozená genetická vada, ale je to pouze naučený způsob lidského chování. Nikdo se s agresí nenarodil. U dětí, které se během svého dětství často potýkaly s násilným chováním, kdy bylo dítě bito nebo bylo svědkem těchto událostí, u nich je pravděpodobné, že se z nich můžou stát agresivní osoby. Pro dítě to není vůbec dobré, protože se naučí násilí vnímat jako něco běžného, normálního, a bude vědět, že to je prostředek, kterým bude moct řešit své problémy. Velký vliv na dítě a možného vyvíjejícího se agresora má dětství a jeho podílení se či přihlížení u tohoto násilí, kdy se vychází zejména z jeho zážitků, zkušeností a dalším vývojem během jeho života (Tamtéž).

I kdyby byl u mužů pohled ze strany lidí nereálný, neúprosný nebo pro ně jakkoliv namáhavý a přivádí je pod jakýsi nátlak, není prominutím, důvodem ani obhájením za jejich vykonané agresivní a násilné vystupování. Naopak vše závisí pouze na samotném muži. Závisí jen na něm, zda se rozhodne, jestli chce či nechce být agresivní (Tamtéž).

1.6 Profil pachatele domácího násilí

Profil pachatele domácího násilí je velmi obtížné charakterizovat. Existuje několik typů agresorů. Pachatel se chová a nejčastěji projevuje těmito rysy: nízká sebeúcta, nedostatečné ovládání, přehnaná žárlivost, chování pod vlivem alkoholu apod. (Voňková, J., 2008).

Pachatel pochází z různých vrstev společnosti a řada z nich má např. takzvanou „dvojí tvář“. Obvykle působí jako milí a velmi hovorní lidé a přesto jsou vůči své partnerce násilní a nezodpovědní. Spousta pachatelů bylo v dětství týráno a zneužíváno nebo byli svědky násilí a v rodině byl nedostatek chvályhodného chování k druhé osobě zejména k ženě a dětem. To zapříčinilo chování pachatele a jeho postoj k řešení použitím násilí. Pachatelé mají také často tendenci stavět se k ženě jako ke svému majetku a myslí si, že mají právo zacházet se ženou či jinou týranou osobou jak sami chtějí a jak uznají za vhodné (Vargová, B., a kol., 2008).

Osobnost pachatele má mnoho vědeckého zkoumání, ale přesto vzniklo několik typologií:

Monson, C.M, Langhinrichsen-Rohling, J. (In: Vargová, B., a kol., 2008) vymezují tři typy násilníků:

- ❑ ***Agresor pouze v rodině*** - pachatel je agresivní pouze vůči své partnerce a k ostatním osobám je jeho agrese značně omezená. U těchto agresorů se dá předpokládat, že trpí lehkou poruchou osobnosti. Tento typ zahrnuje asi polovinu pachatelů partnerského násilí.
- ❑ ***Dysforický/hraniční agresor*** - tento typ pachatele je velmi depresivní, úzkostný a citově labilní. Je násilný vůči své rodině. Zahrnuje asi 25% pachatelů násilí.
- ❑ ***Obecně agresivní/antisociální agresor*** - tento typ pachatele nejeví zájem o druhé, je nezodpovědný a neetický. Projevuje se agresivně i mimo rodinu. U tohoto pachatele se často objevuje protispolečenské chování.

Vyhlídalová, P. (In: Tamtéž) rozděluje pachatele partnerského násilí:

- ❑ ***Násilnické osoby s výrazným emočním problémem*** - osoby, které nejsou schopni vést normální život ve vztahu, jejich láska je ničivá a nešťastná.
- ❑ ***Pachatelé ovlivnění situací*** - na pachatele může mít vliv určitá životní událost nebo zkušenost, která vede ke vzniku partnerského násilí.
- ❑ ***Pachatelé „dvojitá tvář“*** - agrese tohoto pachatele je zaměřena pouze proti partnerce. Ke svému okolí neprojevují žádné city a díky tomu lze s nimi dobře vycházet. Tento typ pachatele je velmi žárlivý a podezřívavý. Svou partnerku se snaží oddálit od společnosti a učinit ji tak na něm závislou. Vztah ke svým dětem je citový a normální. Pachatel ignoruje přítomnost tíživé atmosféry, která na děti působí.

1.7 Profil oběti domácího násilí

Obětí se může stát kdokoli, a to i v takovém případě, kdy se jedná o násilí, které se opakuje bez ohledu na chování oběti. Obětí domácího násilí nebo i jiného nepřizpůsobivého chování, při kterém je oběti nějakým způsobem ubližováno, se můžeme stát i my sami a kdokoli z našeho blízkého okolí. Oběť podstupuje násilné chování zejména po psychické, fyzické a sexuální stránce. Vyhrožování ze strany pachatele je obětí vnímáno, že by se mohlo stát realitou. Při této situaci má oběť strach z pachatele a připouští si, že je zcela bezmocná a neodhodlá se na někoho obrátit z jeho situací.

Oběť ve většině případů nemůže uniknout ze spárů pachatele a je na něm z části závislá. Tím je oběť izolována od blízkého okolí. Týraná osoba se také dost často obviňuje a popírá možnost, že zrovna pachatel je hlavní příčinou jejího utrpení. Je zde určitá touha zachraňovat a měnit násilného partnera. Osobnost oběti je různá a nepředvídatelná jako u pachatele domácího násilí (Vargová, B., a kol., 2008).

Voňková, J. uvádí typologii obětí následovně:

Profil oběti lze sestavit podle různých hledisek

- ❑ **Pohlaví** (muži, ženy)
- ❑ **Věk** (děti, senioři)
- ❑ **Chování** (útočné, provokující)
- ❑ **Vztah** (blízké, cizí osoby)
- ❑ **Životní styl** (nebezpečné povolání)

Další dělení:

- ❑ **Zažitý trestný čin** (oběti sexuálního, fyzického násilí apod.)
- ❑ **Reakce na trestný čin** (netečný, činný, panická).
- ❑ **Z interakce oběť- pachatel:**
  - **Zúčastňující se oběť** - pachatel a oběť se většinou znají, vztah mezi nimi ovlivňuje motivaci pachatele.
  - **Nezúčastňující se oběť** - oběť, která nemá možnost vnímat ohrožení.
  - **Provokující oběť** - oběť, která podcení závažnost situace a úmyslně se vystavuje jejímu nebezpečí.
  - **Latentní oběť** - utajená oběť násilí zejména v rodinách.
  - **Nepravá oběť** – osoba se stala obětí omylem, nedopatřením.

1.8 Psychologické důsledky násilí na ženách

Prožívané násilí u oběti má vliv na jednotlivé oblasti života. Mezi ně řadíme zejména zdravotní potíže. Dále se prokázal dopad násilí na pracovní výkon, který napadá finanční situaci oběti (pracovní nevykonnost, ztráta zaměstnání). U oběti klesá také její sociální postavení (útěk do azylového domu, úplná ztráta domova). Studie prokázaly nejčastější důsledky násilí na prožitku oběti v důsledku napadení násilnou osobou, které musely vyhledat lékařskou pomoc. Jsou to převážně tělesné a duševní problémy, které se musí léčit (Vargová, B., a kol., 2008).

Následující tabulka uvádí nejčastější typy úrazů a nejčastější typy fyzických a psychických potíží:

Tabulka 2 Nejčastější typy úrazů, fyzické a psychické potíže (Vargová, B., a kol., 2008, s. 40)

NEJČASTĚJŠÍ TYPY ÚRAZŮ	
Otřes mozku	22%
Prasklý ušní bubínek	16%
Pohmožděniny hlavy a těla	16%
Úrazy páteře	11%
Zlomeniny	11%
NEJČASTĚJŠÍ TYPY FYZICKÝCH A PSYCHICKÝCH POTÍŽÍ	
Poruchy spánku a noční můry	72%
Žaludeční vředy	29%
Potíže s krevním tlakem	21%

Syndrom týrané ženy

Pro vysvětlení dopadu násilí na prožitek oběti se v literatuře objevil odborný výraz syndrom týrané ženy. Tento odborný výraz byl vymyšlen psycholožkou Lenore Walkerovou. Jejím cílem bylo označit několik psychických příznaků a vzorců chování, které jsou dopadem současnosti u dlouhodobého násilí ve vztahu partnerském (Tamtéž).

Syndrom týrané ženy bývá vymezován na základě rozvíjení typických tělesných, psychických a společenských příznaků, jimiž jsou sklíčenost, nízká sebejistota nebo odloučení, znovu prožitý duševní otřes, naučená nemohoucnost, stažení se od okolí, defekt u příjmu potravy, únava, bolesti zad, hlavy, vysoký krevní tlak aj., které jsou dopadem přímé osobní zbledlosti s opakovanými násilnými útoky, především rozporného a měnivého chování pachatele a omezené možnosti oběti, která má vliv na svůj život (Tamtéž).

Walkerová vymezuje čtyři základní charakteristiky tohoto syndromu:

- ❑ Žena důvěřuje tomu, že nese vinu za násilí.
- ❑ Žena si nedokáže představit, že by za násilím mohl stát někdo jiný než ona.

- ❑ Žena se strachuje o svůj život a život svých dětí.
- ❑ Žena má nepochopitelným rozumem dojem, že násilník je vševědoucí a všudypřítomný (Tamtéž).

Následující tabulka poukazuje na čtyři fáze, jimiž oběť prochází ve snažení zakončit cyklus násilí:

Tabulka 3 Stádia rozvoje syndromu týrané ženy. Převzato z Women's Rural Advocacy Programs, Psychology of the Battered Woman Syndrome, 2007, a upraveno (Vargovou, B., a kol., 2008, s. 41)

STÁDIA ROZVOJE SYNDROMU TÝRANÉ ŽENY	
Popření	Oběť odmítá přiznat okolí i sobě, že ve vztahu existuje násilí. Může pojmenovávat jednotlivé násilné incidenty jako náhody. Omlouvá násilné chování svého partnera a věří, že se už nebude opakovat.
Vina	V této fázi již oběť vnímá, že ve vztahu existuje nějaký problém, ale odpovědnost za něj připisuje sama sobě. Myslí si, že si násilí zasloužila, protože nedokáže splnit partnerova očekávání.
Získání náhledu	Oběť již nepřebírá odpovědnost za násilí, ke kterému ve vztahu dochází a začíná si uvědomovat, že násilí do partnerského vztahu nepatří, že si takové zacházení nikdo „nezaslouží“. Stále však chce udržet manželství a domnívá se, že společně mohou situaci vyřešit.
Odpovědnost	Pokud partner není ochoten nebo schopen násilí zastavit, oběť se rozhoduje, vztah ukončit a začít nový život bez násilí.

Posttraumatická stresová porucha

Posttraumatická stresová porucha se může objevit u obětí, které se setkaly s dlouhodobým domácím násilím a řadíme ji mezi nemoci. Tento pojem je známý od roku 1968, a objevuje se ve druhém vydání Diagnostického a statistického manuálu a postupem času se připojuje k poruchám přizpůsobení (Voňková, J., 2008).

Odborný výraz pro posttraumatickou stresovou poruchu je užíván pro úzkostný defekt, který je charakteristicky podporován po emočně neúprosne, zatěžující události,

která se svou závažností vymyká obvyklé lidské zběhlosti a bývá duševním otřesem pro převážnou část lidí (Vargová, B., a kol., 2008).

U posttraumatické stresové poruchy je přítomen stresor, který je zahrnován do diagnózy. Tato úzkostná porucha vyžaduje vystavení nějaké traumatické události, kterou může být např. fyzické, psychické nebo sexuální násilí, znásilnění, vyhrožování zabitím, únosy a mohou to být i válečné zážitky, přírodní katastrofy, dopravní nehody aj.

Uskutečnitelné traumatizující události lze rozčlenit do tří skupin:

- ❑ **Úmyslně způsobené člověkem** (násilné trestné činy, mučení, únosy, týrání a zneužívání, války).
- ❑ **Bezdělně způsobené člověkem** (letecké a dopravní havárie, nehody, zřícené budovy).
- ❑ **Přírodní pohroma** (zemětřesení, povodně, požáry) (Tamtéž).

Voňková, J., uvádí, že u prošetřování hloubky důsledku domácího násilí na oběť se vychází z příznaků pro tento defekt uváděných:

- ❑ Vnucované a neústupné pocity opakovaného vnímání traumatizované události ve dne i v noci poté opakující se noční můry. Jedinci, kteří si prošli traumatizující situací, mají tendenci vyhledávat situaci obdobnou té, která je narušila. Stává se to u žen, které byly zneužívané a týrané v dětství a mají určitý předpoklad k navazování vztahů s agresivními muži.
- ❑ Propouštění příznaků a vyhýbání se všemu, co by mohlo vzbuzovat vzpomínky na duševní otřes. Jsou následkem případu, kdy je oběť vydána naprosté slabosti a nemohla uniknout, ani působit proti dané situaci. Oběť byla zcela ochromena.
- ❑ Nadměrné rozrušení, při kterém je oběť neustále emocionálně a fyzicky připravená na další duševní otřes. Při takovém vyčerpání není organismus u dané oběti schopen se uvolnit a oddechnout si. Oběť se snadno vystraší, je nervózní a trpí nespavostí. Zanedbaná pomoc u této poruchy často vede k proměně osobnosti. Může se ukázat v dětství, ale i v dospělosti a k jejímu počátku nemusí přispívat jen tělesné násilí, ale i sociální izolace, citové zneužívání, peněžitá deprivace a vyhrožování násilím. S posttraumatickou stresovou poruchou se mohou potýkat i nepřímé oběti domácího násilí, kterými mohou být děti, zejména v situaci dlouhodobého společného soužití.

U posttraumatické stresové poruchy se v rámci výzkumu odhaduje, že se rozvíjí v závislosti na charakteru traumatizujícího impulsu u 10 až 30% osob, eventuálně u 3 až

58%, kteří byli traumatizujícím impulsu vydáni. Odstupňovanost mezi jednotlivými osobami je obrovská (Baštecká, B., 2005).

Stockholmský syndrom

Tento syndrom byl poprvé vyličen v literatuře v 70. letech při napadení stockholmské banky, ve které útočníci svírali mnoho dní rukojmí. Stockholmský syndrom se poté objevil u propuštěné rukojmí, která jím trpěla. S tímto syndromem se často setkáváme u dlouholetých obětí domácího násilí. Mezi obětí a násilníkem se utváří citový vztah a oběť se vžívá s činem násilníka. Oběť se chce za pomoci svého snažení násilníkovi zavděčit a bezděčně si získává jeho shovívavost, a tím si ochraňuje svůj život (Voňková, J., 2008).

Uvádějí se čtyři výhrady vedoucí ke vzniku stockholmského syndromu, kterými jsou:

- ❑ Oběť je ohrožená na životě.
- ❑ Oběť je přesvědčena o tom, že nemůže uniknout ze stávající situace.
- ❑ Oběť je mimo dosah společnosti.
- ❑ Oběť na sobě pocítuje dočasnou sympatii k násilníkovi (Tamtéž).

1.9 Možnosti pomoci v případech domácího násilí

V České republice je poskytovaná pomoc prostřednictvím státních a nestátních institucí. Ženy, které se setkaly s domácím násilím, se musí vyrovnat s traumatizující zkušeností, a k tomu potřebují zejména odbornou pomoc, a to s poradenstvím jejich možností a právech, jejich fungování k návratu do běžného života bez násilné osoby, popřípadě přechodného bydlení mimo společné obydlí s násilníkem, jimiž jsou azylové domy a jinou poskytovanou pomoc (Buskotte, A., 2008). Ráda bych uvedla pouze některé nejznámější instituce:

Bílý kruh bezpečí - je občanské sdružení, které zajišťuje odbornou, bezplatnou a diskrétní pomoc obětem a svědkům trestných činů. Poskytují právní informace, psychologické a sociální poradenství, praktické rady a informace "Copyright Bílý kruh bezpečí, z. s." (Bílý kruh bezpečí 2009: [online, cit. 2014-06-16]).

DONA linka – je specializovaná celostátní služba, která poskytuje telefonickou krizovou pomoc ohroženým osobám domácího násilí. DONA linka pracuje v nepřetržitém provozu a jejím zřizovatelem je Bílý kruh bezpečí o. s. "Copyright Bílý kruh bezpečí, o. s." (DONA linka 2007: [online, cit. 2014-06-17]).

ROSA – je centrum pro týrané ženy. Jsou nestátní neziskovou organizací, která se specializuje na pomoc ženám, které se staly obětí domácího násilí a jejich dětem v oblasti prevence násilí. Poskytují krizovou intervenci, sociálně-terapeutické poradenství, napomáhají k vytvoření bezpečnostního plánu. Dále poskytují utajené azylové bydlení pro oběti domácího násilí, telefonickou krizovou pomoc pro všechny oběti domácího násilí (ROSA 2014: [online, cit. 2014-06-18]).

Acorus – je občanské sdružení, které poskytuje osobám ohroženým domácím násilím celkovou odbornou pomoc. Tato pomoc směřuje k překonání nepříznivé sociální situace a snaží se začlenit ohrožené osoby do běžného života bez přítomnosti násilí. Dále poskytují pomoc prostřednictvím služeb, kterými jsou: azylový dům, krizová pomoc a odborné sociální poradenství (Acorus o. s. 2011: [online, cit. 2014-06-19]).

proFem o.p.s. – je organizace a jejich pomoc se soustřeďuje na pomoc ženám a na zlepšení situace v oblasti domácího násilí i jiných forem. Pomáhají působením jejich aktivit v rámci lobbingu, osvěty, vydávání publikací a přímé podpory osobám ohroženým domácím násilím (ProFem 2013: [online, cit. 2014-06-20]).

Intervenční centra – je služba sociální prevence podle § 60a zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Jeho pomoc je bezplatná. Poskytuje pomoc osobám ohroženým násilným chováním vykázané osoby za těchto podmínek: nejdéle do 48 hodin od odeslání kopie úředního záznamu o vykázání. Pomoc patří i osobám ohroženým násilným chováním ze strany osoby, která žije ve společném obydlí na základě žádosti nebo když se o tom intervenční centrum dozví. Mají zde ambulantní, terénní nebo pobytovou službu. Dále zajišťuje informovanost a spolupráci mezi intervenčními centry, ale i s orgánem sociálně-právní ochrany dětí, Policií ČR, obcemi a s ostatními (Ministerstvo práce a sociálních věcí 2009: [online, cit. 2014-06-21]).

Azylové domy o. s. Magdalenium – samotné Magdalenium je občanské sdružení, které pomáhá obětem domácího násilí. V rámci jejich sdružení mají azylové domy, které jsou druhem sociální služby. Poskytují pomoc ženám, obětem domácího násilí, obchodování s lidmi, ženám v obtížných životních situacích, která je spojena s domácím násilím. Dále poskytují zajištění bezpečného ubytování na dobu nejdéle 1 roku, pomoc v poradenství ekonomického ustálení, pomoc s naplňováním cílů uživatelů a celkovou stabilizaci jejich dětí. Je zde finanční spoluúčast uživatelů. Aktivitu, které provozují v rámci služeb tzv. pobytový program – ubytování v azylovém domě Helena a Magdalenium na neveřejné adrese, psychologické poradenství, volnočasové aktivity,

videotréníng interakcí a balíček péče o věkovou skupinu 0 – 18 let (Magdalenium 2015: [online, cit. 2015-02-19]).

2. Legislativa na úseku domácího násilí

V této kapitole se zabývám legislativou a především zákony, které souvisí s domácím násilím. Zejména právní úpravou domácího násilí, trestním zákoníkem, zákonem o přestupcích a zákonem o Policii České republiky.

2.1 Právní úprava domácího násilí

Právní úprava v rámci domácího násilí je různě umístěná a nalezneme ji v jednotlivých ustanovení právního řádu České republiky. Domácí násilí je od 1. června 2004 trestný čin pojmenován jako týrání osoby žijící ve společném obydlí. V novém trestním zákoníku, který je účinný od 1. ledna 2010, se definují nové konkrétní podstaty trestných činů, např. stalking (nebezpečné pronásledování), který se během cviku ukázal jako podnět k častému udržení domácího násilí v ostatních předpokladech. Dne 1. ledna 2007 vstoupil v účinnost **zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím**. Při této příležitosti se Česká republika přidala k zemím EU, kde zákonodárství utváří kompletní právní sféru pro ochranu domácího násilí a způsobitou pomoc jeho obětem. Během přibývajících let byl tento zákon již třikrát novelizován (Voňková, J., 2012).

Zákon o ochraně před domácím násilím z legislativního hlediska zahrnuje tři normativní nařízení:

- ❑ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky
- ❑ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, úplné znění zákon č. 7/2009 Sb.
- ❑ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

(Sociální pomoc osobám ohroženým domácím násilím v intervenčních centrech je upravena zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách).

Tento zákon se zakládá na třech oblastech, které opatřují vyváženost zákona ve složce zákonného vyhrazení (vykázání násilné osoby), tak i v sociální podpoře ohrožené osobě v intervenčním centru a také v právním dozoru, který je poskytován občanským soudem, kde probíhá zvláštní předběžné opatření, které je stanovené k dozoru ohrožené osoby (Tamtéž).

Proti veškerým podobám násilí chrání naše právní ustanovení oběť násilného jednání zejména těmito zákony: Ústavou č. 1/1993 Sb. a Listinou základních práv a svobod č. 2/1993 Sb., dále zákonem trestním č. 40/2009 Sb. v platném znění, který je výše uveden, přestupkový zákon č. 200/1990 Sb. v platném znění a zákon o soudnictví

ve věcech mládeže č. 218/2003 Sb., zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí v platném znění (ROSA, legislativa v ČR 2014: [online, cit. 2014-06-22]).

2.2 Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

V úvodu bych zmínila pojem trestný čin. V trestním zákoníku č. 40/2009 Sb. § 13 Odst. 1 a jeho přesné znění: „*Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.*“ Dále se v § 13 Odst. 2 uvádí: „*K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.*“ (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, 2013, § 13, s. 5)

V novelizaci trestního zákoníku č. 40/2009 Sb., není žádná úprava v hlavě, díle či paragrafu, která by se zabývala domácím násilím jako trestným činem. Pojem domácí násilí trestní zákoník zatím nezná a neuvádí ho. Ovšem však v trestním zákoníku se setkáme s trestnými činy, vůči kterým by mohlo dojít ve společném obydlí k domácímu násilí.

Mezi takové trestné činy uvedené v trestním zákoníku č. 40/2009 Sb., můžeme například zařadit:

„Trestné činy proti životu a zdraví - § 140 Vražda, § 141 Zabití, § 145 Těžké ublížení na zdraví, § 146 Ublížení na zdraví. Trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství - § 168 Obchodování s lidmi, § 169 Svěření dítěte do moci jiného, § 170 Zbavení osobní svobody, § 171 Omezování osobní svobody, § 175 Vydírání, § 177 Útisk, § 178 Porušování domovní svobody. Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti - § 185 Znásilnění, § 186 Sexuální nátlak, § 187 Pohlavní zneužití. Trestné činy proti rodině a dětem - § 196 Zanedbání povinné výživy, § 198 Týrání svěřené osoby, § 199 Týrání osoby žijící ve společném obydlí, § 200 Únos dítěte a osoby stížená duševní poruchou, § 201 Ohrožování výchovy dítěte, § 202 Svádění k pohlavnímu styku. Trestné činy proti majetku - § 208 Neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru. Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných: Jiná rušení činnosti orgánu veřejné moci - § 337 Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání, Trestné činy narušující soužití lidí - § 353 Nebezpečné vyhrožování, § 354 Nebezpečné pronásledování.“ (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, 2013, § 140-354, s. 67-186)

Z těchto uvedených trestných činů je významné zmínit § 199 Týrání osoby žijící ve společném obydlí. Jeho přesné znění v trestním zákoníku:

Odst. 1: „Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společném obydlí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta.“

Odst. 2: „Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvláště surovým nebo trýznivým způsobem,*
- b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,*
- c) spáchá-li takový čin nejméně na dvou osobách, nebo*
- d) páchá-li takový čin po delší dobu.“*

Odst. 3: „Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1

- a) to těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob, nebo*
- b) smrt.“ (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, 2013, § 199, s. 101)*

2.3 Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích

Tento zákon obsahuje § 49 Přestupky proti občanskému soužití a § 50 Přestupky proti majetku, které souvisí s domácím násilím a ohrožená osoba se na ně může obrátit. V úvodu bych zmínila pojem přestupku. V zákoně č. 200/1990 Sb., o přestupcích § 2 *odst. 1* a jeho přesné znění: „*Přestupkem je zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v tomto nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin.*“

□ § 49 Přestupky proti občanskému soužití

Odst. 1: „Přestupku se dopustí ten, kdo

- a) jinému ublíží na cti tím, že ho urazí nebo vydá v posměch,*
- b) jinému z nedbalosti ublíží na zdraví,*
- c) úmyslně naruší občanské soužití vyhrožováním újmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví, nepravdivým obviněním z přestupku, schválnostmi nebo jiným hrubým jednáním,*
- d) omezuje nebo znemožňuje příslušníku národnostní menšiny výkon práv příslušníků národnostních menšin,*
- e) působí jinému újmu pro jeho příslušnost k národnostní menšině nebo pro jeho etnický původ, pro jeho rasu, barvu pleti, pohlaví, sexuální orientaci, jazyk, víru nebo náboženství, pro jeho politické nebo jiné smýšlení, členství nebo činnost v politických stranách nebo politických hnutích, odborových organizacích nebo jiných sdruženích, pro jeho sociální původ, majetek, rod, zdravotní stav anebo pro jeho stav manželský nebo rodinný.“*

Odst. 2: „Za přestupek podle odstavce 1 písm. a) lze uložit pokutu do 5000 Kč a za přestupek podle odstavce 1 písm. b) až e) pokutu do 20000 Kč a za přestupek podle odstavce 1 písm. c) lze spolu s pokutou uložit zákaz pobytu.“

□ **§ 50 Přestupky proti majetku**

Odst. 1: „Přestupku se dopustí ten, kdo:

- a) úmyslně způsobí škodu na cizím majetku krádeží, zpronevěrou, podvodem nebo zničením či poškozením věci z takového majetku nebo se o takové jednání pokusí,*
- b) úmyslně neoprávněně užívá cizí majetek nebo si присvojí cizí věc nálezem nebo jinak bez přivolení oprávněné osoby,*
- c) úmyslně ukryje nebo na sebe nebo jiného převede věc, která byla získána přestupkem spáchaným jinou osobou, nebo to, co za takovou věc bylo opatřeno.*

Odst. 2: „Za přestupek podle odstavce 1 lze uložit pokutu do 15 000 Kč nebo zákaz pobytu.“ (Zákony pro lidi 2010: [online, cit. 2014-06-25]).

2.4 Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

U tohoto zákona bych nejprve zmínila postavení a činnost Policie České republiky, které se nachází v:

§ 1: „Policie České republiky (dále jen „policie“) je jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor.“

§ 2: „Policie slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropské unie nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu (dále jen „mezinárodní smlouva“).“ (Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, 2014, § 1-2, s. 3-4)

Dále je důležité zmínit Vykázání z důvodu toho, že Policie České republiky může pomoci ohroženým osobám, u kterých se na místě incidentu projeví znaky domácího násilí tím, že mohou násilnou osobu vykázat ze společného obydlí. **Vykázání** nalezneme v tomto zákoně v § 44 až § 47.

V § 44 v odst. 1 se uvádí: „Lze-li na základě zjištěných skutečností, zejména s ohledem na předcházející útoky, důvodně předpokládat, že se osoba dopustí nebezpečného útoku proti životu, zdraví anebo svobodě nebo zvláště závažného útoku proti lidské důstojnosti, je policista oprávněn vykázat tuto osobu z bytu nebo domu společně obývaného s útokem ohroženou osobu (dále jen „společné obydlí“), jakož i

z bezprostředního okolí společného obydlí. Policista je oprávněn tuto osobu vykázat i v její nepřítomnosti.“

Odst. 2: „Vykázání trvá po dobu 10 dnů ode dne jeho provedení. Tuto dobu nelze zkrátit ani se souhlasem ohrožené osoby. Podáním návrhu na vydání předběžného opatření podle zákona o zvláštních řízeních soudních v průběhu vykázání se doba vykázání prodlužuje do dne nabytí právní moci rozhodnutí soudu o tomto návrhu.“

Odst. 3: „Vykázání oznámí policista ústně vykázané i ohrožené osobě a vyhotoví potvrzení o vykázání, které jim předá proti podpisu. Součástí potvrzení o vykázání je vymezení prostoru, na který se vykázání vztahuje, uvedení totožnosti ohrožené a vykázané osoby, poučení o právech a povinnostech vykázané osoby a adresa útvaru policie, u kterého si může vyzvednout kopii úředního záznamu o vykázání. Odmítne-li ohrožená nebo vykázaná osoba potvrzení o vykázání převzít nebo odmítne-li písemně potvrdit jeho převzetí, policista tuto skutečnost uvede v úředním záznamu.“

Odst. 4: „Není-li vykázaná osoba vykázání přítomna, poučení o jejich právech a povinnostech v souvislosti s vykázáním jí policista poskytne při prvním kontaktu. Je-li to možné, policista této osobě předá potvrzení o vykázání, v opačném případě ji poučí o možnosti převzít potvrzení o vykázání a kopii úředního záznamu o vykázání u příslušného útvaru policie; součástí poučení je i údaj o adrese tohoto útvaru.“

Odst. 5: „Nesouhlasí-li vykázaná osoba s vykázáním, může proti němu na místě podat námitky, které policista uvede v potvrzení o vykázání. Policista námitky předá bez zbytečného odkladu krajskému ředitelství příslušnému podle místa vykázání (dále jen „příslušné krajské ředitelství“). Vykázaná osoba může dále do 3 dnů ode dne převzetí potvrzení o vykázání podat příslušnému krajskému ředitelství námitky písemně. Lhůta pro podání námitek počíná běžet dnem následujícím po dni, kdy došlo k převzetí potvrzení o vykázání a je považována za dodržanou, jsou-li námitky nejpozději v její poslední den předány poštovní přepravou nebo podány u příslušného krajského ředitelství. O tomto právu policista vykázanou osobu poučí před předáním potvrzení o vykázání.“

Odst. 6: „Shledá-li příslušné krajské ředitelství, že podmínky pro vykázání nebyly splněny, vykázání ukončí a o této skutečnosti vyrozumí ohroženou a vykázanou osobu bez zbytečného odkladu.“

V § 45 v odst. 1 se uvádí: „Vykázaná osoba je povinna

- a) opustit neprodleně prostor vymezený policistou v potvrzení o vykázání,*
- b) zdržet se vstupu do prostoru podle písmene a),*
- c) držet se styku nebo navazování kontaktu s ohroženou osobou,*

d) vydat policistovi na jeho výzvu všechny klíče od společného obydlí, které drží.
Policista vykázanou osobu poučí o následcích neuposlechnutí výzvy podle písmene d).“

Odst. 2: „Vykázaná osoba má právo

- a) vzít si ze společného obydlí věci sloužící její osobní potřebě, osobní cennosti a osobní doklady před splněním povinnosti podle odstavce 1 písm. a),
- b) vzít si v průběhu vykázaní ze společného obydlí věci podle písmene a) a věci nezbytné pro její podnikání nebo pro výkon povolání; právo lze uplatnit jedenkrát a pouze v přítomnosti policisty, policista o výkonu tohoto práva ohroženou osobu předem informuje,
- c) ověřovat provedení vykázaní zejména na čísle tísňového volání 158,
- d) vyzvednout si kopii úředního záznamu o vykázaní u příslušného útvaru policie.“

Odst. 3: „Policista poskytne vykázané osobě bez zbytečného odkladu informace o možnostech jejího dalšího ubytování a v souvislosti s tím nezbytnou součinnost. Od této osoby dále vyžádá adresu pro doručování.“

V § 46 se uvádí: „Policista poučí ohroženou osobu o

- a) možnosti podání návrhu na vydání předběžného opatření podle zákona o zvláštních řízeních soudních,
- b) možnosti využití psychologických, sociálních nebo jiných služeb v oblasti pomoci obětem násilí a
- c) následcích vyplývajících z uvedení vědomě nepravdivých údajů, k nimž policista při vykázaní přihlíží.“

V § 47 v odst. 1 se uvádí: „Územní rozsah prostoru, na který se vykázaní vztahuje, určí policista podle míry požadavku účinné preventivní ochrany osoby ohrožené útokem. Je-li v důsledku vykázaní ohrožen provoz objektu nebo znemožněn výkon zaměstnání vykázané osoby, policista o této skutečnosti bezodkladně vyrozumí provozovatele objektu nebo zaměstnavatele vykázané osoby za účelem přijetí potřebných opatření.“

Odst. 2: „Při provádění úkonů souvisejících s vykázaním policista zajistí přítomnost nezúčastněné osoby; to neplatí, hrozí-li nebezpečí z prodlení.“

Odst. 3: „Do 24 hodin od vstupu policisty do společného obydlí zašle policista kopii úředního záznamu o vykázaní příslušnému intervenčnímu centru a soudu, který je příslušný k rozhodnutí o návrhu na vydání předběžného opatření podle zákona o zvláštních řízeních soudních. Pokud ve společném obydlí žije nezletilá osoba, zašle kopii úředního záznamu o vykázaní v této lhůtě i příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí.“

Odst. 4: „Policista ve lhůtě 3 dnů od vykázání provede kontrolu, zda vykázaná osoba dodržuje povinnosti vyplývající z vykázání.“

Odst. 5: „O provedených úkonech a opatřeních sepiše policista úřední záznam.“
(Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, 2014, § 44-47, s. 39-43)

3. Postup a pomoc Policie České republiky při incidentu se znaky domácího násilí

V této kapitole se zabývám postupem a pomocí Policie České republiky při incidentu se znaky domácího násilí a zmiňuji se také o metodě „SARA DN“.

3.1 Postup Policie České republiky dle zákonů a platných předpisů

Policie České republiky je povinna se řídit zejména podle zákonů, prováděcích předpisů, nařízení a vyhlášek ministerstva vnitra, závazných pokynů policejního prezidenta, ale také podle metodického pokynu a příruček, které slouží policistovi k vyřešení jakéhokoli incidentu. Policista musí vědět, jak se při určitém incidentu zachovat a jak postupovat. U následných prvních tří podkapitol jsem využila Metodickou příručku č.1/2010, která by měla nabývat účinnost dnem 4. ledna 2010, a je dostupná na internetových stránkách Policie České republiky a podle mého názoru byla zpracována jako doporučení pro ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č.166/2009 o provádění vykazání. (Policie České republiky 2010: [online, cit. 2014-06-30])

3.2 Základní pravidla postupu policisty po oznámení incidentu

Podle Metodické příručky má policista postupovat následně:

- ❑ Nejprve je policista povinen přijmout zprávu o incidentu (policista musí být věcně příslušný).
- ❑ Zhodnotit hrozbu nebezpečného nebo zvláště závažného útoku.
- ❑ Zabezpečit provedení všech nezbytných úkonů.
- ❑ Získat o daném incidentu (např. cestou od operačního střediska nebo dozorcí služby) co nejvíce potřebných informací kontrolovaných údajů, záznamů v přístupných evidencích se záměrem zjistit, zda u daných osob byl už někdy řešen incident tohoto rázu nebo vykazání.
- ❑ Zjistit zda ohrožená nebo násilná osoba vlastní střelnou zbraň či pachateli násilné trestné činnosti a případně další závažné skutečnosti (prošetřené informace sdělí policista přijímající zprávu ihned policistům, kteří byli vysláni na místo incidentu).
- ❑ Ověřit totožnost zejména násilné a ohrožené osoby, dále oznamovatele incidentu, svědků, nezúčastněných osob a všechny údaje se zapíše do úředního záznamu.

- ❑ Pokud je oznamovatelem incidentu ohrožená osoba nebo jiná osoba žijící ve společném obydlí, policista si musí vyžádat jejich souhlas ke vstupu do obydlí (stačí jeden souhlas, pokud je na místě více žijících osob).
- ❑ Jestliže policista nedostane souhlas ke vstupu do společného obydlí, tak musí posoudit možnost použití oprávnění podle právních předpisů. Jestli nebude možné udělat objektivní závěr o dosavadním ohrožení, policista z místa incidentu kontaktuje operační středisko policie a pokusí se spojit s ohroženou osobou.
- ❑ Zajistit oddělení násilné osoby od ohrožené osoby do viditelnosti a slyšitelnosti. Oddělují se zejména z důvodu, aby se zamezilo: ukončení dalšího napadení, ovlivňování výpovědi, uklidnění situace. Při uskutečnění podmínky podle právních předpisů policista přijme zajištění k omezení osobní svobody násilné osoby.
- ❑ Zjistit, zda v místě incidentu žijí ve společném obydlí nezletilé osoby, jimiž jsou myšleny děti (kde se nachází, v jakém stavu, jestli byly zasažené násilným jednáním) a mají být vždy odděleny od násilné osoby.
- ❑ Poskytnout lékařské ošetření v případě zranění u některé z osob.
- ❑ Pokud policista zjistí, že násilná osoba neoprávněně pobývá v obydlí ohrožené osoby, je povinen vyzvat násilnou osobu, aby odešla z obydlí. V tomto případě se nejedná o vykázaní. Násilná osoba by měla být poučena, že neoprávněným setrváváním v obydlí ohrožené osoby může být zadržena za spáchaný trestný čin (Tamtéž).

3.3 Postup při vyhodnocování hrozby nebezpečného a zvláště závažného útoku

Při postupu vyhodnocování hrozby nebezpečného útoku musí policista zvažovat:

- ❑ Předěslé napadání, jejich počet a intenzitu.
- ❑ Rozsah agrese u násilné osoby (např. tělesné a slovní napadání proti ohrožené osobě v přítomnosti policistů, vyhrožování tělesným napadením).
- ❑ Vliv alkoholu nebo jiných návykových látek, které mohou ovlivnit násilnou či ohroženou osobu a zjistit vztah násilné osoby k alkoholu a jiným návykovým látkám (početnost, jak často užívá alkohol a jiné návykové látky).
- ❑ Náklonnost k používání zbraní.
- ❑ Zda má násilná osoba u sebe či v ruce zbraň a předpoklad jejího budoucího použití zbraně proti ohrožené osobě.

Při postupu vyhodnocování hrozby zvlášť závažného útoku musí policista zvažovat:

- ❑ Náklonnost ohrožené osoby k úplnému sociálnímu odloučení.
- ❑ Zabráňování v uspokojování základních potřeb u ohrožené osoby (např. intimní situace).
- ❑ Rozbití předmětů a zničení či ušpinění oblečení, které vlastní ohrožená osoba se záměrem ji nějakým způsobem pokořit.
- ❑ Konané schválnosti ohrožené osobě (jedná se zde o jiné závažné jednání, než ty které jsou uvedené v prvním a třetím bodě).
- ❑ Při vyhodnocování zda se u incidentu vyskytnou charakteristické znaky domácího násilí, policista využije pomůcku při spojení s násilnou a ohroženou osobou formulář s otázkami „SARA DN“, který vyplní a založí ho do spisu jako pomocný materiál (v úředním záznamu o výjezdu k incidentu už nejsou založené tyto otázky „SARA DN“).
- ❑ Potřebné informace k vyhodnocení znaků a rizikových faktorů domácího násilí se mohou zjistit vyšetřením společného obydlí, kde dochází k násilnému chování a také z vysvětlení podaného ohroženou a násilnou osobou nebo svědky a z dosažitelných evidencí (Tamtéž).

3.4 Pomocné materiály při řešení incidentu se znaky domácího násilí

Policista při výjezdu k incidentu se znaky domácího násilí by měl mít s sebou výjezdové desky, které obsahují formuláře, podklady a metodické materiály.

Mezi takové formuláře a podklady patří:

- ❑ Úřední záznam o incidentu se znaky domácího násilí (pracovní formulář do terénu).
- ❑ Otázky „SARA DN“.
- ❑ Potvrzení o vykázaní s poučením vykázaní a ohrožené osoby (průpisový formulář).
- ❑ Brožurku s kontakty pro osoby ohrožené domácím násilím nebo seznam organizací poskytující pomoc obětem domácího násilí.
- ❑ Dále seznam ubytovacích zařízení pro vykázanou osobu.

Mezi metodické materiály patří:

- ❑ Modrá instrukční karta (výjezd k domácímu násilí).
- ❑ Žlutá instrukční karta (postup při vykázaní).
- ❑ Karta „SARA DN“ (Tamtéž).

3.5 Metoda „SARA DN“

SARA DN je diagnostická metoda, kterou používají zejména policisté a pracovníci intervenčních center. Používá se k rozpoznání a vyhodnocování rizik hrozby násilí v partnerských vztazích. Tato metoda byla vytvořena Randallem Kroppem, Stephenem D. Hartem a Henrikem Belfragem, kteří udělili výhradní povolení Bílému kruhu bezpečí, o. s., a ten tuto metodu upravil a přizpůsobil pro používání a šíření v České republice. Metoda SARA DN obsahuje soubor otázek, na které ohrožená osoba odpovídá. Získané odpovědi jsou zapsány do záznamového archu a poté se vyhodnocují (Ševčík, D., Špatenková, N., 2011). V praxi lze tuto metodu používat po řádném proškolení. Základ tvoří patnáct otázek, které jsou rozprostřeny do tří kategorií. U násilné osoby se těmito otázkami zjišťuje chování v soukromí i na veřejnosti a u ohrožené osoby její zranitelnost. Je důležité znát rizikové faktory, s nimi vzniká zvýšené riziko násilného chování u násilné osoby. Jsou jimi zejména: zda má střelnou zbraň, požívá alkohol či drogy, napadá i děti, vyhrožuje zabitím, je žárlivý, aj. Pokud jsou přítomny dva nebo více rizikových faktorů, je ohrožení oběti vážné a je třeba na místě hledat možnost pomoci (podat trestné oznámení, ubytování v azylovém domě, vykázaní násilné osoby) (Čírtková, L., Vitoušová, P., 2007).

PRAKTICKÁ ČÁST

4. Cíl a metodologie výzkumu

Cílem mého výzkumu bylo zjistit, jakou úlohu má Policie České republiky v problematice domácího násilí. Souvisí s ním také mé hypotézy, u kterých jsem si stanovila, zda Policisté České republiky nejsou dostatečně proškolení o problematice domácího násilí, jestli podávají ohroženým osobám domácího násilí dostatečné informace o možnostech řešení jejich problému u jiných institucí a že neprovádějí inovaci při postupu řešení u domácího násilí.

4.1 Charakteristika zkoumaného vzorku

Výzkum probíhal ve spolupráci se dvěma obvodními odděleními Policie České republiky na Mělníku a v Praze 17 – Řepy. Tato obvodní oddělení mi poskytla možnost, abych se osobně setkala s policisty, kteří během své služby řešili incident se znaky domácího násilí. Návštěvu obou obvodních oddělení jsem si domluvila přes své známé. Výzkumu se zúčastnilo deset respondentů. V obvodním oddělení na Mělníku jsem měla k poskytnutí pět respondentů a z obvodního oddělení v Praze 17 – Řepy mi bylo poskytnuto také pět respondentů. Chtěla jsem získat respondenty ze dvou rozdílných míst, a to z menšího a většího města.

Dále jsem do svého výzkumu zapojila ještě jednoho respondenta, kterým se stala sociální pracovnice z oddělení sociálně-právní ochrany dětí, a to z důvodu spolupráce tohoto oddělení s Policií České republiky při řešení incidentu se znaky domácího násilí, pokud je přítomné nezletilé dítě nebo je jeho svědkem. Také proto, abych měla uskutečněný rozhovor ze sféry jiného oboru v souvislosti se současným studiem. Dále abych měla možnost navštívit sociální pracovníci na oddělení sociálně-právní ochrany dětí na Mělníku, která se s domácím násilím v rodinách u nezletilých dětí setkává.

4.2 Metodologie výzkumu

Výzkum byl zvolen jako kvalitativní a byl proveden za pomoci strukturovaného rozhovoru a polootevřených otázek, protože nejlépe odpovídá požadavkům mé práce. Pro sběr dat bylo respondentům (policistům) položeno sedm otázek (viz. Příloha č. 3). Otázky jsou položeny tak, abych z nich mohla potvrdit či vyvrátit své hypotézy. Nejvíce

užitečnými otázkami pro můj výzkum byla první, šestá a sedmá otázka. Tyto otázky byly zaměřené na to, zda jsou policisté proškolení na téma domácího násilí, poté zda informují ohrožené osoby o možnostech pomoci u jiných institucí a jestli přemýšlejí či chtějí něco změnit ke zlepšení řešení u případu týkajícího se domácího násilí. Ostatní otázky se týkaly běžného postupu při řešení incidentu se znaky domácího násilí. Dále jestli jsou obeznámeni s metodou SARA DN a zda spolupracují i s nestátními organizacemi, které se zabývají pomocí obětí či ohroženým osobám domácího násilí. Jednu otázku jsem zaměřovala na sociální pracovníci z oddělení sociálně-právní ochrany dětí. A to na kontakt Policie České republiky s tímto odborem.

U rozhovoru s jedním rozdílným respondentem (sociální pracovnící) bylo položeno pět otázek (viz. Příloha č. 4). Otázky byli stejné jako u předchozích respondentů kromě třetí a šesté otázky, na které jsem se u tohoto respondenta neptala, a tímto jsou jinak číslované.

4.3 Průběh výzkumu

Výzkum probíhal začátkem června roku 2014 v průběhu jednoho týdne. Rozhovory byly předem domluvené, tak aby o mém příchodu obě dvě obvodní oddělení Policie České republiky i sociální pracovníci z oddělení sociálně-právní ochrany dětí věděli a byli ochotni se mi věnovat, pokud byli zrovna přítomni na svém oddělení. Rozhovory nebyly časově náročné, jeden trval kolem 15 - 20 minut. Záleželo na daném respondentovi podle toho, jestli odpovídal více či méně.

V úvodu každého rozhovoru jsem se respondentům představila, seznámila je s tématem mé bakalářské práce a sdělila jim, co chci z rozhovorů zjistit. Zároveň jsem respondenty informovala o tom, že rozhovory jsou anonymní a jejich jména nebudou nikde uveřejněna. S každým respondentem jsem hovořila samostatně bez přítomnosti druhých. Poté jsem každému respondentovi postupně kladla otázky, které jsem si předem připravila. Rozhovory jsem si zaznamenávala na papíry s vytištěnými otázkami a nápomocný mi byl telefon, do kterého jsem si každý rozhovor nahrávala. O nahrávání rozhovoru jsem respondenty také seznamovala, zda s tím souhlasí. Jednotlivé otázky jsem respondentům sdělovala srozumitelně a nahlas. Většinou jsem je opakovala, aby správně porozuměli dané otázce. Když nevěděli, jak mají odpovědět nebo otázce nerozuměli, dávala jsem jim pro pochopení příklad. Rozhovory probíhali celkem dobře. Otázky byly postavené tak, že jsem se na některé doptávala podle toho, jak mi respondenti odpověděli a tak, abych získala co nejvíce informací.

Respondenti byli přívětiví a ochotní už jen proto, že s mojí návštěvou byli předem seznámeni. Po skončení rozhovoru jsem každému respondentovi poděkovala. Otázky k oběma rozhovorům jsou přiloženy v Příloze.

4.4 Formulace hypotéz

Hypotéza č. 1: Policisté České republiky nejsou dostatečně proškolení o problematice domácího násilí.

Hypotéza č. 2: Policisté České republiky podávají ohroženým osobám domácího násilí dostatečné informace o možnostech řešení jejich problému u jiných institucí.

Hypotéza č. 3: Policisté České republiky neprovádějí inovaci při postupu řešení u domácího násilí.

5. Výsledek výzkumu

Rozhovory jsem přepsala do níže uvedené podoby. V úvodu je vždy položená otázka, která je očíslovaná, a poté následují odpovědi respondentů, které označuji jako Policista 1-10, a tímto je řadím, aby byly rozhovory přehledné. Za každou položenou otázku s vypsánymi odpověďmi respondentů uvádím výsledek v procentech. U poslední otázky u rozhovorů s policisty jsem vytvořila graf, jelikož byla u většiny respondentů odpověď stejná a zcela jasná. U rozhovoru se sociální pracovníci z oddělení sociálně-právní ochrany dětí postupují jinak, jelikož byl uskutečněn pouze jeden rozhovor. U tohoto rozhovoru je v úvodu položená otázka a hned pod ní odpověď. Na konci rozhovoru uvádím souhrnný výsledek z odpovědí.

Rozhovory s Policií České republiky:

1. Jste na téma o domácím násilí v rámci svého zaměstnání proškoleni? (pokud ano, v jakém rozsahu a jak často)

Policista 1: „Na téma domácího násilí jsme pravidelně proškoleni, prvotně již na vstupní ZOP (základní odborná příprava), kde je toto téma prolínáno hned několika předměty, dále při různých školeních na školním policejním středisku, pravidelných poradách a také přes elektronickou knihovnu.“

Policista 2: „Proškolení jsme pravidelně. K Policii jsem nastoupil v roce 2006 a na základní odborné přípravě, kterou jsem absolvoval, bylo domácímu násilí věnováno hodně času, jak v rámci předmětu psychologie, kriminalistika, tak pořádková policie. O domácím násilí jsme pravidelně zhruba jednou za rok proškoleni.“

Policista 3: „Pokud vím, tak jsme proškoleni spíše sporadicky. Poslední školení na domácí násilí jsem absolvoval někdy v roce 2010. Proškolení probíhá spíše elektronickou formou přes náš intranetový systém. Intranetový systém je naše vnitřní síť.“

Policista 4: „Ano, na tuto problematiku byl kurz domácího násilí. Myslím si, že jen jednou.“

Policista 5: „Ano, na policejní škole v rámci předmětů. Na některých školeních občas pár otázek a připomínek na toto téma zaznělo. Jinak si myslím, že školení přímo na domácí násilí ještě neproběhlo.“

Policista 6: „Ano, kompletní proškolení celé problematiky minimálně jednou ročně, a to formou povinně studované metodiky.“

Policista 7: „*O problematice domácího násilí proškolená nejsem. Zatím neproběhlo žádné školení o domácím násilí, při kterém bych měla možnost získat nějaký certifikát, že jsem znalostně i v rámci praxe schopná dobře vyřešit incident se znaky domácího násilí.*“

Policista 8: „*Ano, jsem proškolená v práci, osobní zkušenosti v zaměstnání, vykazováním násilných osob a praxe.*“

Policista 9: „*Ano, jsem proškolený na tuto problematiku. Pamatuji si, že jednou takové školení proběhlo.*“

Policista 10: „*Ano, jsem proškolená v rámci zaměstnání.*“

Vyhodnocení odpovědi u respondentů:

U první otázky mi z odpovědí vyšlo, že značná část policistů na toto téma proškolená je. A to 40% respondentů v rámci pravidelného školení na téma o domácím násilí, 20 % respondentů, absolvovalo aspoň jedno školení, 20% respondentů je proškolená v rámci svého zaměstnání a svých zkušeností, 10 % respondentů v rámci vzdělání na policejní škole a daných předmětů, 10% respondentů se žádného školení nezúčastnilo.

2. Jaký je běžný postup při řešení incidentu tohoto zaměření? (jak často se s domácím násilím setkáváte)

Policista 1: „*Přijmout oznámení, prověření situace, vytěžení všech osob, kterých se to týká, šetření v místě, pokud jsou přítomny děti, vyrozumívá se odbor sociálně-právní ochrana dětí. To je jen základ, ten postup je velmi obsáhlý. S domácím násilím jsem se už párkrát setkal.*“

Policista 2: „*Postup při řešení incidentu domácího násilí je velmi rozsáhlý řídíme se zejména dle zákonů a metodické příručky. Na obvodním oddělení, kde jsem sloužil, jsem se setkával s domácím násilím velmi často. Osobu podezřelou z domácího násilí jsem od doby svého nástupu vykazoval asi jedenáctkrát.*“

Policista 3: „*Řešení takovéhle situace není snadné. Záleží na daném případě. Pokud bychom museli vykazovat násilnou osobu, tak se musíme řídit podle zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Jinak se řídíme dle zákonů a daných postupů z metodických příruček jak řešit tento incident. S domácím násilím jsem se setkal zhruba čtyřikrát.*“

Policista 4: „*Pokud se při komunikaci s poškozenou osobou (obětí) prokáže, že v rodině dochází k domácímu násilí, tak oběti je poskytnutá péče dle zákonných možností. V rámci služby se s touto problematikou setkávám, ale ne v takové míře.*“

Policista 5: „Vím jak postupovat, vždy se řídíme dle zákonů a stanov a záleží také na daném případě co je u něho třeba. Během služby jsem se s domácím násilím už párkrát setkal.“

Policista 6: „Vyhodnocení incidentu použitím SARA DN a zkušeností. Policejní úkony postup dle zákona č.273/2008 Sb., o Policii České republiky. S domácím násilím jsem se setkal zatím dvakrát.“

Policista 7: „Policista je vždy vázán zákonem a může postupovat jen způsobem uvedeným v zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Já osobně se setkávám s domácím násilím třikrát ročně.“

Policista 8: „Postup je dle zákona č. 273/2008 Sb., také podle osobního uvážení a dle dané situace. S domácím násilím se setkávám dvakrát ročně.“

Policista 9: „Postup při této situaci není snadný. Řídíme se dle zákona, máme metodickou příručku s pokyny, jak by měl policista postupovat a záleží také na dané situaci. Ve většině případů násilnou osobu vykazujeme ze společného obydlí. Setkal jsem se s ním asi už nejméně třikrát.“

Policista 10: „Příjezd na místo incidentu, posouzení situace použitím SARA DN, poté dle zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. S domácím násilím jsem se během své služby potýkala už mnohokrát.“

Vyhodnocení odpovědi u respondentů:

U druhé otázky mi z odpovědí vyšlo, že 100% respondentů má přehled o postupu a řešení incidentu se znaky domácího násilí a to tak, že postup je velice rozsáhlý a není snadný, řídí se zejména dle zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, dle metodické příručky, použití metody SARA DN a záleží na dané situaci a uvážení. A každý respondent se nejméně jednou s domácím násilím v rámci služby setkal.

3. Jste obeznámen/a s metodou SARA DN? (pokud ano, myslíte si, že je Vám užitečná nebo naopak?)

Policista 1: „S metodou SARA DN jsem obeznámen, dává určitou oporu policistovi při jednání a následnou činnost s obětí domácího násilí. Takže si myslím, že užitečná je.“

Policista 2: „Jsem s ní obeznámen, jelikož dokumenty SARA DN vozím sebou na výjezdy. SARA DN pro nás funguje jako takové vodítko. Myslím si, že užitečná je.“

Policista 3: „Ano, SARA DN je soubor otázek, které slouží k posuzování domácího násilí a k následnému vyhodnocení. Užitečná zřejmě bude, jinak bychom ji nepoužívali.“

Policista 4: „Ano, jsem s ní obeznámen. Tato metoda je užitečná při zjišťování znaků domácího násilí.“

Policista 5: „Se SARA DN jsem obeznámen. Měla by nám být užitečná při vyhodnocování, zda jsou přítomny znaky domácího násilí a k jeho následnému řešení.“

Policista 6: „Ano, s touto metodou jsem obeznámen. Myslím si, že pro nás policisty užitečná je především při vyhodnocování.“

Policista 7: „Ano, protože ji používáme a užitečná je. V některých případech pomůže ujasnit situaci, zda jde o domácí násilí nebo ne.“

Policista 8: „Ano, vozím ji sebou na výjezdy a je pro mě užitečná, vyhodnocuji s ní znaky domácího násilí.“

Policista 9: „S metodou SARA DN jsem obeznámen. Když máme výjezd k domácímu násilí, tak ji máme sebou v deskách společně s jinými formuláři. Používáme ji na místě k vyhodnocování, jestli jsou přítomné znaky domácího násilí nebo ji vyplňujeme společně s ohroženou osobou, až na služebně. Nemusí se vyplňovat hned, záleží na situaci.“

Policista 10: „SARA DN znám ze služby, používáme ji při vyhodnocování, zda jsou přítomné znaky domácího násilí. Jelikož ji používáme, tak užitečná je.“

Vyhodnocení odpovědi u respondentů:

U třetí otázky mi z odpovědí vyšlo, že 100% respondentů s metodou SARA DN obeznámeno je, a to v takovém případě, že ji používají při vyhodnocování, zda jsou přítomny znaky domácího násilí, vozí ji tedy sebou na místo incidentu a pro všechny je v tomto případě užitečná.

4. Jste v kontaktu s nějakou sociální pracovnící?

Policista 1: „Zjistíte, vždy jsme v kontaktu s nějakou sociální pracovnící ze sociálně-právní ochrany dětí. Máme s nimi v rámci našeho oddělení výborné vztahy.“

Policista 2: „Každé obvodní oddělení má místní a osobní znalost o sociálně-právní ochraně dětí a vždy má dosah nějaká sociální pracovnice. Když je nějaká sociální pracovnice na dosah, tak to znamená, že se v rámci svého oddělení sociální pracovnice dohodnou, kdo dnes bude na telefonním příjmu mimo jejich pracovní dobu přes noc. Kdybychom museli jet na výjezd, kde bude přítomno v rámci incidentu domácího násilí nezletilé dítě, musíme volat sociální pracovníci, která je na dosah a musí být přítomna společně s námi.“

Policista 3: „Ano, to jsme. Máme telefonní kontakty na dosah sociálně-právní ochrany dětí a víme kde ji hledat, když je to potřeba.“

Policista 4: „Ano, se sociální pracovníci ze sociálně-právní ochrany dětí v případě, že řešíme incident kde je přítomné nezletilé dítě.“

Policista 5: „Se sociální pracovníci v kontaktu jsme, a to z oddělení sociálně-právní ochrany dětí. Kdyby při incidentu domácího násilí, i při jakémkoliv jiném incidentu, bylo přítomno nezletilé dítě, tak ji musíme informovat.“

Policista 6: „Ano, jsme v kontaktu se sociální pracovníci z oddělení sociálně-právní ochrany dětí.“

Policista 7: „Ano, jsme s ní v kontaktu. Sociální pracovnice z oddělení sociálně-právní ochrany dětí mají dosahy, kontaktujeme se pouze v případech, když jsou při domácím násilí ohroženy děti nebo jsou jeho svědky.“

Policista 8: „Ano, v kontaktu jsme. Pokud je v jakémkoliv případě přítomno nezletilé dítě, tak kontaktujeme sociální pracovníci z oddělení sociálně-právní ochrany dětí.“

Policista 9: „Se sociální pracovníci v kontaktu jsme, ale pouze v rámci naší služby, spolupracujeme s oddělením sociálně-právní ochrany dětí. Když je potřeba, tak ji musíme volat, a to tehdy, když je při incidentu přítomno nezletilé dítě.“

Policista 10: „Ano, jsme v kontaktu se sociální pracovníci a to z oddělení sociálně-právní ochrany dětí během služby.“

Vyhodnocení odpovědi u respondentů:

U čtvrté otázky mi z odpovědí vyšlo, že 100% respondentů je v kontaktu se sociální pracovníci z oddělení sociálně-právní ochrany dětí. A to tak, že na ní v rámci služby mají kontakt a vždycky je nějaká sociální pracovnice připravená na dosah.

5. Spolupracujete se státními i nestátními organizacemi? (jimiž jsou např. intervenční centrum, Bílý kruh bezpečí, ROSA, azylové domy, aj.)

Policista 1: „Pokud já vím, tak spolupracujeme, a to s intervenčním centrem a Bílým Kruhem bezpečí a samozřejmě s azylovými domy u nás na Mělníku, o kterých víme, kde sídlí. Obětem domácího násilí tyto informace sdělujeme.“

Policista 2: „Pokud vykazujeme ze společného obydlí násilnou osobu nebo tam, kde jsou znaky domácího násilí, tak vyzumíváme intervenční centrum na základě statistických údajů a dává se telefonní kontakt na Bílý Kruh bezpečí.“

Policista 3: „Policie ČR v rámci našeho celého orgánu určitě spolupracuje. Naše obvodní oddělení pouze v rámci vyrozumívání nebo předáním kontaktu obětem.“

Policista 4: „Ano, spolupracujeme.“

Policista 5: „S nestátními organizacemi spolupracujeme pouze při vyrozumívání, a to písemnou formou, například, že jsme vykázali násilnou osobu, a to kvůli statistickým údajům. Jako takové obvodní oddělení s nimi osobně nepřicházíme do kontaktu, to spíše vedení územních odborů, správa krajského ředitelství, policejní prezidium nebo kancelář ministerstva vnitra.“

Policista 6: „Nejsem si vědom, že bychom spolupracovali s těmito organizacemi.“

Policista 7: „Ano, spolupracujeme i s nestátními organizacemi.“

Policista 8: „Ano, spolupracujeme.“

Policista 9: „Myslím si, že spolupracujeme s Bílým Kruhem bezpečí a intervenčními centry, a to jen pouze při vyrozumívání.“

Policista 10: „Ano, spolupracujeme, a to s Bílým Kruhem bezpečí a azylovými domy.“

Vyhodnocení odpovědi u respondentů:

U páté otázky mi z odpovědí vyšlo, že 50% respondentů tvrdí, že spolupracují i s nestátními organizacemi, 40% respondentů spolupracuje s nestátními organizacemi pouze v rámci vyrozumívání, a to s intervenčním centrem a Bílým Kruhem bezpečí, 10% respondentů si není vědomo, že by spolupracovalo s těmito organizacemi.

6. Informujete ohrožené osoby o možnostech pomoci u jiných institucí?(pokud ano, věděl/a byste název instituce, telefonní kontakt, webové stránky aj.)

Policista 1: „Ano, ohroženým osobám sdělujeme informace o organizacích, které jste mi dávala příkladem v předchozí otázce. Při výjezdu sebou bereme brožurky, ve kterých jsou organizace uvedené.“

Policista 2: „Ano, informujeme je to v rámci naší povinnosti, ale z hlavy nějaký kontakt jako je telefonní číslo nedám dohromady.“

Policista 3: „Ano, ohrožené osoby informujeme o pomáhajících organizacích. Předáváme obětem domácího násilí telefonní kontakt.“

Policista 4: „Ano, tyto informace předáváme ohroženým osobám domácího násilí.“

Policista 5: „Ano v rámci výjezdových desek se vozí brožurky s organizacemi, které pomáhají obětem domácího násilí a ty se předávají ohroženým osobám na místě incidentu.“

Policista 6: „Ano, informujeme ohrožené osoby o těchto možnostech. Zejména o intervenčním centru, Bílém Kruhu bezpečí a o azylových domech.“

Policista 7: „Ano, ohroženým osobám předáváme na místě incidentu brožurky, kde jsou instituce uvedené a sdělujeme jim, že u nich mohou hledat pomoc.“

Policista 8: „Ano, máme policejní příručky s danými informacemi o těchto organizacích.“

Policista 9: „Ano, při výjezdu bereme sebou letáky, které dáváme spolu s informacemi o možnostech pomoci u organizací, které se zabývají touto problematikou a umí ohroženým osobám pomoci.“

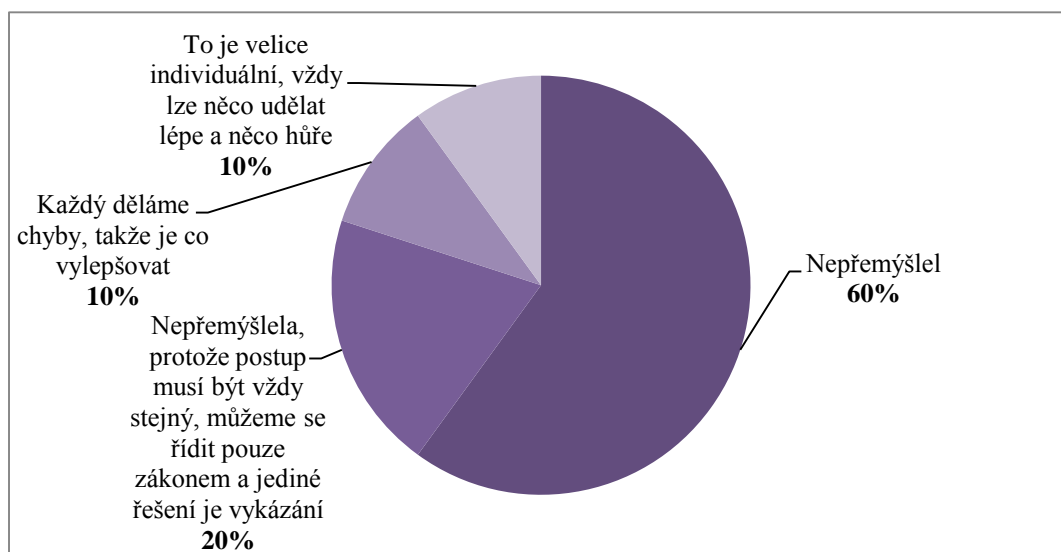
Policista 10: „Ano, informujeme ohrožené osoby o uvedených organizacích, které jsem uváděla v předchozí otázce. Vozíme sebou letáky, kde jsou tyto organizace uvedené, aby se na ně mohla oběť obrátit.“

Vyhodnocení odpovědi u respondentů:

U šesté otázky mi z odpovědí vyšlo, že 100% respondentů sděluje ohrožené osobě o možnostech pomoci u jiných institucí. A z nich 50% respondentů uvádí, že tyto informace podávají za pomoci brožurek či letáků, které vozí sebou na místo incidentu, a poté je předávají ohrožené osobě.

7. Přemýšlel/a jste někdy po zásahu u případu, který se týkal domácího násilí, že byste na něm chtěl/a něco změnit k jeho lepšímu řešení? (pokud ano, co byste změnil/a nebo udělal/a jinak)

Graf 1 – odpovědi respondentů na otázku č. 7

Zdroj: vlastní výzkum

Z Grafu 1 je zřejmé, že šest z deseti respondentů nad touto otázkou nikdy nepřemýšleli, dva respondenti uvádí, že nad tím také nepřemýšleli z toho důvodu, že postup musí být vždy stejný, mohou se řídit pouze zákonem a jediné řešení v jejich případě je vykázat násilnou osobu ze společného obydlí. Dále jeden respondent uvedl že, každý děláme chyby, takže je co vylepšovat a poslední respondent uvedl, že to je velice individuální a vždy lze něco udělat lépe a něco hůře.

Vyhodnocení odpovědi u respondentů:

U poslední sedmé otázky mi z odpovědí vyšlo, že 60% respondentů odpovědělo, že nad touto otázkou nepřemýšleli, 20% respondentům také nepřemýšlelo, ale uvedli důvod, proč nad touto otázkou nikdy nepřemýšleli, 10% respondentů, že každý děláme chyby, takže je co vylepšovat a 10% respondentů, to je velice individuální, vždy lze něco udělat lépe a něco hůře.

Rozhovor se sociální pracovnící z oddělení sociálně-právní ochrany dětí:

1. Jste na téma o Domácím násilí v rámci svého zaměstnání proškolená? (pokud ano, v jakém rozsahu a jak často)

„Ano. Kontinuální nabídka vzdělávacích kurzů na téma domácího násilí. A školení o viktimologii jsem osobně absolvovala sedmkrát.“

2. Jaký je běžný postup při řešení incidentu tohoto zaměření?(a jak často se s domácím násilím setkáváte)

„Postup při řešení tohoto incidentu je velice rozsáhlý. Postup je ve spolupráci s Policií České republiky, intervenčními centry a v souladu se zákonem o sociálně-právní ochraně dětí. Od roku 2014 jsem měla čtyři případy tohoto zaměření.“

3. V jakém vztahu k Vaší práci máte možnost spolupracovat s Policií ČR?

„Policie České republiky má povinnost informovat o vykázání násilné osoby příslušnému oddělení sociálně-právní ochrany dětí, a to za situace, kdy je při vykázání přítomno nezletilé dítě.“

4. Spolupracujete se státními i nestátními organizacemi? (jimiž jsou např. Intervenční centra, Bílý kruh bezpečí, ROSA, azylové domy, aj.)

„Ano, spolupracujeme s uvedenými organizacemi, které jste mi uvedla.“

5. Přemýšlel/a jste někdy po řešení u případu, který se týkal domácího násilí, že byste na něm chtěl/a něco změnit k jeho lepšímu řešení? (pokud ano, co byste změnil/a nebo udělal/a jinak)

„Důsledná ochrana obětí, dostupnost služeb pro oběti.“

Vyhodnocení odpovědí u respondenta:

Z uvedených odpovědí sociální pracovnice z oddělení sociálně-právní ochrany dětí je značné, že sociální pracovnice musí mít zkušenosti pro řešení případů se znaky domácího násilí, kde jsou přítomné nezletilé děti. Jelikož se s nimi potýká poměrně často.

Školení jsou podle mě v rámci tohoto zaměstnání velice důležitá už jen pro správné postupy s komunikací s dětmi a následného řešení těchto případů. Jde vidět, že školení se sociální pracovnice zúčastňují často.

S Policií České republiky musí spolupracovat, a to v rámci její povinnosti jako kolizního opatrovníka u nezletilých dětí. Jak sama uvedla, musí být obeznámena. Spolupráce s ostatními nestátními organizacemi tam také je. Myslím si, že je to velmi dobré kvůli samotnému zlepšení této problematiky, a to právě v rámci spolupráce organizací, které těmto ohroženým osobám i dětem pomáhají.

Poslední otázku jsem zaměřovala na to, zda někdy přemýšlela po řešení případu, který se týkal domácího násilí o tom, že by mohla něco změnit k jeho lepšímu řešení, tak uvedla důslednou ochranu obětí a dostupnost služeb pro oběti a to tak, že většina pomáhajících organizací je ve větších městech a v těch menších jsou málokde, proto ta dostupnost.

6. Diskuse

První hypotéza, policisté České republiky nejsou dostatečně proškolení o problematice domácího násilí. Tato hypotéza se prověřovala na základě první otázky, která zněla: *„Jste na téma o domácím násilí v rámci svého zaměstnání proškoleni?“* Z odpovědí respondentů mi vyšlo, že značná část policistů kromě jednoho je proškolená. A to buď v rámci zaměřeného školení na téma o domácím násilí, tak v rámci svého studia na policejní škole, kde se o této problematice dozvěděli z určitých předmětů, dále během svého zaměstnání, kdy získávají zkušenosti v rámci služby u Policie České republiky a zároveň tedy řešením těchto incidentů. Někteří uvedli, že jsou proškolení i z elektronické knihovny, která je jim přístupná. Tato hypotéza se mi tedy nepotvrdila. Ale nebylo uvedeno, jestli mají akreditovaný kurz v krizové intervenci.

Druhá hypotéza, policisté České republiky podávají ohroženým osobám domácího násilí dostatečné informace o možnostech řešení jejich problému u jiných institucí. Tuto hypotézu jsem zjišťovala na základě šesté otázky, která zněla: *„Informujete ohrožené osoby o možnostech pomoci u jiných institucí?“* Z odpovědí respondentů se ukázalo, že každý policista podává ohroženým osobám domácího násilí informace o možnostech pomoci u jiných institucí. Polovina z nich dodala, že informace ohroženým osobám podávají pomocí brožurek či letáků, kde jsou pomáhající organizace vypsány a to tak, že v rámci výjezdů k incidentům se znaky domácího násilí je berou sebou a poté je předávají ohroženým osobám. Tato hypotéza se mi potvrdila.

Třetí hypotéza, policisté České republiky neprovádějí inovaci při postupu řešení u domácího násilí. Tato hypotéza se prověřovala za pomoci poslední sedmé otázky, která zněla: *„Přemýšlel/a jste někdy po zásahu u případu, který se týkal domácího násilí, že byste na něm chtěl/a něco změnit k jeho lepšímu řešení?“* Z odpovědí respondentů se zjistilo, že značná část policistů nad touto otázkou nikdy nepřemýšlela.

Další respondenti odpovídali, že také nepřemýšleli, ale s odpovědí, která zněla tak, že postup Policie České republiky musí být vždy stejný, mohou se řídit pouze zákonem a jediné řešení v jejich případě je vykázat násilnou osobu ze společného obydlí.

Dále jeden respondent uvedl, že každý děláme chyby, takže je co vylepšovat a poslední respondent uvedl, že to je velice individuální a vždy lze něco udělat lépe a něco hůře. Tímto se nám prokazuje, že policisté v tomto případě, nemohou nic zlepšovat v jeho řešení a vždy se musí řídit zákonem.

Také jsem se dozvěděla, že tyto případy mohou řešit pouze policisté služebně starší a musí být aspoň v páté platové třídě. Je pravda, že policista ve většině případů nenalezne

jiné řešení než takové, že násilnou osobu vykáže ze společného obydlí, a to na základě zákona č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky, kde je Vykázání uvedené v §44 až §47. Tato hypotéza se mi potvrdila.

Zajímavostí výzkumu je, že mnoho respondentů na poslední sedmou otázku odpovědělo, že nad ní nepřemýšleli. Nikdo nevěděl, co by mohlo být dobré, kdyby se třeba něco pozměnilo podle nějakého nového zákona, aby to obětem domácího násilí prospělo. Odpověď byla tedy jasná až na pár respondentů, kteří byli výjimkou. Musím říct, že nad touto otázkou značná část respondentů dlouho přemýšlela a bylo vidět, že na nějaké zlepšení přijít chtěli. Také jsem si všimla, že dost respondentů odpovídalo rozdílně, z čehož vyplývá, že není jisté, zda jsou jejich odpovědi na dané otázky ve skutečnosti pravdivé.

ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci jsem se zabývala úlohou Policie České republiky v problematice domácího násilí.

Pro přehlednost mé práce jsem nejprve začala s popisem domácího násilí. Poté jsem práci zaměřovala na obecné pojmy a znalosti spojené s problematikou domácího násilí. Dále jsem zapojovala legislativu na úseku domácího násilí tedy zákony s ním spojené. Také jsem uvedla kapitolu, která se zaměřovala přímo na Policii České republiky, a to na jejich postupy a případnou pomoc při řešení incidentu se znaky domácího násilí.

Za nejdůležitější část mé práce považuji výzkum a jeho výsledky, který jsem prováděla na základě strukturovaného rozhovoru. V rámci rozhovoru jsem tedy zjišťovala jak samotnou Úlohu Policie České republiky v této problematice, tak své hypotézy.

Výsledky mi potvrdily, že policisté České republiky jsou proškolení, že umí podávat informace ohroženým osobám o možnostech pomoci u jiných institucí, ale také, že neprovádí inovaci při postupu řešení u domácího násilí. Dvě hypotézy se mi potvrdily a jedna se mi nepotvrdila. Myslím si, že jsem měla dobře stanovené otázky a také samotné hypotézy, díky kterým jsem měla možnost výzkum sestavit.

Překvapilo mě, že se respondenti snažili odpovídat co nejvíce, i když u nějaké otázky nebyla možnost dlouhé odpovědi. Zklamala mě odpověď respondentů na poslední otázku, u které jsem doufala, že mi odpoví více a přijdou s něčím, nebo aspoň podají návrh na nějaké nové řešení při postupu tohoto incidentu.

Kdybych tento výzkum vypracovávala znova, určitě bych opět použila formu rozhovoru, ale místo strukturovaného bych zvolila polostrukturovaný, abych se tak mohla respondentů u dané otázky a u jejich odpovědí doptávat a zjistit tak více informací. Otázky u rozhovoru by byly otevřené.

Je značné, že Policie České republiky napomáhá ohroženým osobám a většinou jsou prvními, kteří přijdou s ohroženou osobou do kontaktu. Myslím si, že by Policie České republiky měla mít školení na tuto problematiku aspoň dvakrát ročně zejména o tom, jak s takovou osobou na místě incidentu komunikovat a jak s ní zacházet, a to z důvodu, že u většiny osob je tento zážitek bolestný a to jak na duši, tak i na těle.

Přínosem je určitě metoda SARA DN, která policistům podle mého názoru velice napomáhá při vyhodnocování incidentu se znaky domácího násilí a jeho následného řešení. Určitě by byla přínosná rozsáhlejší spolupráce mezi Policií České republiky a organizacemi, které pomáhají obětem domácího násilí. Už jen pro vzájemnou komunikaci

a posléze pomocnou radu, jelikož jsou odborníci v této problematice a mají řadu zkušeností, které by byli Policii České republiky v jakémkoliv ohledu nápomocné.

Ještě bych se ráda zmínila, proč jsem do své práce zapojila rozhovor se sociální pracovníci z oddělení sociálně-právní ochrany dětí. Tím důvodem bylo, jak jsem už zmiňovala v praktické části, že spolupracují s Policií České republiky v rámci poskytnuté pomoci nezletilým dětem, které se mohou stát také obětí nebo svědky domácího násilí. Tento rozhovor jsem použila proto, abych měla ve své práci k tomuto tématu osobu, která s touto problematikou také souvisí a je z jiného oboru, než je Policie České republiky. Rozhovor se mi líbil a ukázal mi, jak se do této problematiky zapojují oba dva respondenti. A také proto, že bych v budoucnu chtěla pracovat na oddělení sociálně-právní ochrany dětí.

Chtěla bych také zmínit, že jsem se dozvěděla dost informací navíc, které mi poskytl můj kamarád, který je svým povoláním policista a získané informace jsem použila v teoretické i praktické části. Svým výzkumem jsem získala dost poznatků a informací o této problematice a obohatila jsem si své znalosti.

Tato práce je přínosná pro přehled Policie České republiky, která přichází do kontaktu s ohroženou osobou domácího násilí, dále jakým způsobem je schopná řešit incident se znaky domácího násilí, také podle čeho se vlastně řídí a především je nápomocná osobám, které se potýkají s domácím násilím.

Seznam použité literatury

Prameny:

1. BAŠTECKÁ, Bohumila. *Terénní krizová práce: psychosociální intervenční týmy*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing, 2005, 299 s. ISBN 80-247-0708-X.
2. BEDNÁŘOVÁ, Zdena, Kateřina MACKOVÁ, Petra WÜNSCHOVÁ a Kateřina BLÁHOVÁ. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus, 2009, 92 s. ISBN 978-802-5454-220.
3. BUSKOTTE, Andrea. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Vyd. 1. Překlad Monika Burger. Brno: Computer Press, 2008, 176 s. ISBN 978-802-5117-866.
4. CONWAY, Helen L. *Domácí násilí: příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007*. 1. vyd. Překlad Jana Mandelíková. Praha: Albatros, 2007, 158 s. Albatros Plus. ISBN 978-800-0015-507.
5. ČÍRTKOVÁ, Ludmila a Petra VITOUŠOVÁ. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007, 191 s. ISBN 978-802-4720-142.
6. ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, 186 s. ISBN 978-807-3676-902.
7. VANÍČKOVÁ, Eva, Zuzana HADJ-MOUSSOVÁ a Hana PROVAZNÍKOVÁ. *Násilí v rodině: syndrom zneužívaného a zanedbávaného dítěte*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova, 1995, 64 s. ISBN 80-718-4008-4.
8. VARGOVÁ, Branislava, Dana POKORNÁ a Marie TOUFAROVÁ. *Partnerské násilí*. Praha: Linde, 2008, 159 s. ISBN 978-808-6131-764.
9. VOŇKOVÁ, Jiřina a Ivana SPOUSTOVÁ. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. 2 přeprac. vyd. Praha: ProFem, 2008, 244 s. ISBN 978-809-0362-673.
10. VOŇKOVÁ, Jiřina. *Vaše právo!: první právní pomoc ženám, obětem domácího násilí*. 7., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: proFem, 2012, 94 s. ISBN 978-80-904564-0-2.

Elektronické zdroje:

1. Acorus, občanské sdružení: Poslání. [online]. 2011 [cit. 2014-06-19]. Dostupné z: <http://www.acorus.cz/cz/o-nas/poslani.html>

2. Bílý kruh bezpečí: O nás, Poslání a činnost. [online]. 2009 [cit. 2014-06-16]. Dostupné z: <http://www.bkb.cz/o-nas/poslani-a-cinnost/>
3. Domaci nasili.cz: Praktické rady, Bezpečnostní plán [online]. 2007 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.domacinasili.cz/prakticke-rady/bezpecnostni-plan/>
4. DONA linka: Základní informace. [online]. 2007 [cit. 2014-06-17]. Dostupné z: <http://www.donalinka.cz/dona-linka/zakladni-informace/>
5. Magdalenium: Popis poskytované sociální služby. [online]. 2015 [cit. 2015-02-19]. Dostupné z: <http://www.magdalenium.cz/index.php?nid=4875&lid=cs&oid=2619240>
6. Ministerstvo práce a sociálních věcí: Intervenční centra. [online]. 2009 [cit. 2014-06-21]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/4228>
7. Policie České republiky: Ředitelství služby pořádkové policie. [online]. 2010 [cit. 2014-06-30]. Dostupné z: <http://www.google.com/cse?cx=015489265366623571386%3Aa8ctlccxurg&q=metodick%C3%A1+p%C5%99%C3%ADru%C4%8Dka&ok.x=0&ok.y=0#gsc.tab=0&gsc.q=metodick%C3%A1%20p%C5%99%C3%ADru%C4%8Dka&gsc.page=1>
8. ProFem: O proFem. [online]. 2013 [cit. 2014-06-20]. Dostupné z: <http://www.profem.cz/o-profem.aspx>
9. ROSA - centrum pro týrané ženy. [online]. 2014 [cit. 2014-06-18]. Dostupné z: <http://rosa-os.cz/>
10. ROSA - centrum pro týrané ženy: LEGISLATIVA V ČR. [online]. 2014 [cit. 2014-06-22]. Dostupné z: <http://rosa-os.cz/informace-pro-zeny/legislativa-v-cr/>
11. Rovnoprávnost.cz: Zprávy, Sara DN. [online]. 2007 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.rovnopravnost.cz/zpravy/sara-dn-1414/>
12. Zákony pro lidi.cz: Předpis č. 200/1990 Sb. [online]. 2010 [cit. 2014-06-25]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-200>

Použité zákony:

1. Česká republika. Zákon č.40/2009. In: *trestní zákoník*. Praha: Analyticko-legislativní oddělení Policejního prezidia České republiky, 2013.
2. Česká republika. Zákon č.273/2008. In: *zákon o Policii České republiky*. Praha: Policejní prezidium ČR, 2014.

Seznam použitých obrázků

Obrázek 1 - Kolo moci a kontroly	11
Obrázek 2 - Cyklus násilí.....	13

Seznam použitých tabulek

Tabulka 1 – Podněty k domácímu násilí uvedené v procentech	14
Tabulka 2 – Nejčastější typy úrazů, typické a psychické potíže.....	18
Tabulka 3 – Stádia rozvoje syndromu týrané ženy	19

Seznam použitých grafů

Graf 1 – Odpovědi respondentů na otázku č. 7	45
--	----

Přílohy

Příloha č. 1 – Bezpečnostní plán

Příloha č. 2 - SARA DN pomůcka pro policisty (Otázky ke zjištění rizika eskalace domácího násilí)

Příloha č. 3 – Podklad pro rozhovor s Policií České republiky

Příloha č. 4 – Podklad pro rozhovor se sociální pracovnící z oddělení sociálně-právní ochrany dětí

Příloha č. 1 – Bezpečnostní plán

- ❑ U někoho, komu věříte, si uschovejte náhradní klíče, oblečení, důležité dokumenty, lékařské předpisy a nějaký peněžní obnos.
- ❑ Uschovejte si jakýkoli důkaz o násilí (roztrhané oblečení, fotografie modřin a zranění atd.).
- ❑ Naplánujte si nejbezpečnější dobu k případnému útěku.
- ❑ Pamatuje si, kam se můžete obrátit o pomoc. Řekněte někomu, co se s vámi děje. Noste s sebou telefonní čísla svých přátel, příbuzných a azylových domů.
- ❑ Pokud jste v nebezpečí a potřebujete pomoc, zavolejte policii (tísňové volání 158, 156, 112).
- ❑ Pokud jste zraněn/a, jděte na pohotovost nebo k lékaři a oznamte, co se vám stalo.
- ❑ Požádejte je, aby vaši návštěvu zadokumentovali, případně vám napsali zprávu (viz materiály ke stažení – informační karty).
- ❑ Poučte své děti a určete jim bezpečné místo v bytě (pokoj, který jde zamknout) nebo v okolí (např. sousední dům, kam se mohou uchýlit, pokud potřebují pomoc).
- ❑ Ubezpečte je, že jejich úkolem je zůstat v bezpečí a ne ochraňovat vás.
- ❑ Domluvte si signál se sousedy – např. světlo venku je rozsvícené, zavolejte policii...
- ❑ Pokud jste napaden/a během telefonování na policii – nechejte telefon vyvěšený, hlasitě mluvte a křičte.
- ❑ Když přijede policie, jděte s ní do jiného pokoje, abyste mohl/a mluvit bez přerušování.
- ❑ Neodmítejte lékařské vyšetření.
- ❑ Po útoku neuklízejte ihned – důkazy (rozbité sklo, potřhané oblečení, chomáče vlasů...) sesbírejte do igelitového sáčku a předejte policii.
- ❑ Škody vyfotografujte, snímky dejte vyvolat i s datem.
- ❑ Zjistěte si jména a čísla policistů.

Zeptejte se policistů:

- ❑ Bude pachatel/ka do večera nebo v noci propuštěn/a?
- ❑ Jak mě ochráníte, pokud se rozzuří a stane se násilnější?
- ❑ Bylo by lepší, kdybych odešel/odešla?
- ❑ Nepopírejte násilí před dětmi, řekněte jim pravdu tak, aby jí porozuměly.

- Když nemáte dost času bezpečně odejít, nezdvihejte malé dítě, protože bude ve vašem náručí zranitelnější.

Seznam užitečných rad pro možný únos dětí:

Učte své děti rozpoznat, kde se nacházejí (jména měst, restaurací, cest...), vyznat se v mapě. Naučte je nechávat vzkazy na ubrouscích nebo na papírových utěrkách na toaletách. Naučte je, jak požádat o pomoc lidi oblečené v policejních nebo vojenských uniformách. Při soudním projednávání se snažte nebýt nervózní, plačtivý/á a unáhlený/á.

Podrobnější rady pro případ, že:

- a) se chystáte na útěk z domu
- b) máte děti
- c) nevíte, co si vzít s sebou
- d) nevíte, jak utajit svou adresu
- e) potřebujete znát pravidla pro obranu při pronásledování (stalking)
- f) násilnou osobou je dítě

a) útěk z domu

1. Nenechte se uzavřít v části domu, kde nejsou okna ani žádný východ nebo kde se nacházejí nějaké možné zbraně jako je kuchyň nebo koupelna. Držte se dál od míst, kde jsou umístěny pušky a pistole, sekery, řetězy, palice a jiné nářadí. Ihned jakmile vycítíte, že se blíží násilnosti, snažte se násilnou osobu odvést pryč od těchto míst.
2. Zapamatujte si důležitá telefonní čísla jako je krizová linka pro osoby ohrožené domácím násilím, policie, organizace pro zneužívané starší lidi, nebo místní azylový dům. Naučte děti používat telefon a zavolat policii, sousedy nebo někoho jiného, kdo může pomoci. Neukládejte tato čísla do paměti telefonu, protože by je mohl objevit váš partner/vaše partnerka.
3. Svěřte se přátelům nebo příbuzným, kterým věříte. Je důležité, abyste si vytvořil/a podpůrnou síť, kde se vám dostane pomoci. Pokud jste izolován/a od ostatních, bude to pro vás těžké, ale snažte se začít.
4. Naplánujte si únikové cesty ze všech dveří a oken i včetně těch ve sklepech a v horních patrech. Kterou cestu můžete použít a kudy se můžete dostat ven? Když bydlíte v paneláku, kde je východ jen skrze vchodové dveře a jak se dostanete ven? Rozhodněte se, co udělat, pokud je zima a vy se nemůžete zastavit a vzít si kabát. Co se stane v noci, kdy

nic v okolí není otevřené, a sousedi spí? Máte provaz, abyste se mohla spustit z okna v horním patře?

5. Promyslete si důvody, kvůli kterým byste mohl/a odejít během dne nebo noci, aby to násilnou osobu ještě více nevyprovokovalo. Možná musíte něco donést sousedům. Nebo jste si zapomněl/a tašku venku v autě. Když už jste venku, nezastavujte se, než dojdete k telefonu. Zavolejte ihned policii nebo někoho komu věříte. Policii můžete zavolat bezplatně (tísňové volání 158).

6. Rozhodněte se, kam půjdete, až se dostanete ven. Zjistěte ve svém okolí místa, kde mají otevřeno nepřetržitě – policie, hasičská stanice a nemocnice. Tam je dobré jít, protože vám mohou ihned pomoci a ochránit vás. Zeptejte se souseda, jestli můžete v případě nouze kdykoliv přijít. (Nebo zaklepejte na dveře komukoli. Většina lidí vám pomůže, nebo alespoň zavolá policii.) Pokud v okolí není jiné místo než např. hotel, rozhodněte se napřed, který to bude. Vyzkoušejte si tam několikrát jít, abyste to v čase krize viděl/a jako bezpečnější možnost než setrvání s násilnou osobou.

7. Rozhodněte se, jak se tam dostanete. Jezdí ve vašem okolí veřejná doprava i v noci? (Mějte u sebe vždy peníze nebo jízdenky na autobus, metro nebo taxi.) Můžete dojít tam, kam chcete předtím, než vás dostihne? Jsou kočárky pro děti na dostupném místě? Pokud máte auto, ujistěte se, že je vždy pojízdné. I kolo udržujte v dobrém stavu. Domluvte se s nějakým známým řidičem, aby vás v případě nouze vyzvedl nebo se s vámi setkal na předem určeném místě blízko vašeho domova.

8. Domluvte se s vašimi přáteli nebo sousedy na hesle, které bude znamenat, že potřebujete pomoc. Zavolejte z okna nebo zvedněte telefon a řekněte: "Došla mi káva" nebo: "Hrozně mě bolí hlava" nebo: "Máš ještě ten červený šátek, co jsem ti půjčila?" nebo: "Potřebuju ten šroubovák, co jsem ti půjčila?" Domluvte se s nimi, aby zavolali policii, když heslo uslyší. Požádejte je, aby zavolali policii, pokud uslyší něco, co zní jako probíhající napadení, pokud uslyší křičet nebo plakat vaše děti nebo zvuky násilí jako je rozbíjení nábytku nebo skla.

9. Zabalte si pohotovostní tašku s penězi, oblečením na převlečení a důležitými dokumenty. Také si uschovejte drobné na telefon, klíče od auta a od domu a dostatek peněz na taxík – nejlépe mimo dům tam, kde se k nim můžete rychle dostat. V nouzové situaci budete možná donucen/a odejít bez peněženky nebo tašky, kde si většina lidí nechává peníze, kreditní karty a klíče. Možná byste si tašku měl/a nechat u souseda nebo v kufru auta. Zvažte, zda ji nechat v práci. Nechte si dostatek peněz na zaplacení několika nocí v motelu, pokud je to místo, kam byste utekl/a.

10. Na venkově, kde v okolí není nikdo, kdo by vám pomohl a policie může být hodiny vzdálená, je ještě důležitější, abyste byl/a ve spojení s pomocnou sítí pro osoby ohrožené domácím násilím a spolu s nimi vytvořila bezpečnostní plán. Snad se vám podaří vymyslet způsob, jak zavolat někomu, kdo vám pomůže, když policie není schopná rychle zareagovat. Můžete si vytvořit "kamarádský systém", kdy se budete s jinou osobou pravidelně kontrolovat, vyvinete si hesla signalizující, že jste v nebezpečí a cesty, jak zajistit dopravu v případě krizové situace. Můžete danou osobu zburcovat, opustit dům a dojít na určené místo, kde vás ona nebo někdo jiný brzy vyzvedne. Nebo si můžete dohodnout místo, kde se budete schovávat, dokud nepřijde pomoc.

b) kdýž máte děti

Utíkat s dětmi je komplikovanější. Pokud se vše stane tak rychle, že děti nemůžete vzít s sebou, vraťte se co nejdříve s policistou a vyzvedněte je. Nejen že mohou být v nebezpečí zneužití ony samy, ale násilník se může rozhodnout, že je vezme jako rukojmí. Osoby ohrožené domácím násilím často neutečou z domu – i když je ohrožen jejich život – protože mají strach o své děti nebo se bojí, že je násilník nepustí zpět. Zahrňte své děti do únikového plánu a nacvičte jej s nimi. Označte jim bezpečné místo, kde se mohou schovat a vysvětlete jim, aby utekly k sousedům, když uslyší, že začíná násilný incident. Ujistěte je, že jejich úkolem je být v bezpečí a ne vás ochránit. Informujte orgán sociálně-právní ochrany dítěte (OSPOD) o důvodu pro opuštění bytu nebo domu. Navrhněte způsob komunikace s druhým rodičem.

c) co si vzít s sebou

Pokud vás násilí donutilo opustit domov, potřebujete co nejrychleji pomoc. Mějte proto důležité doklady – nebo jejich fotokopie – na místě, kde se k nim můžete okamžitě dostat nebo ve vašem únikovém zavazadle. Násilné osoby často ničí rodné listy, očkovací průkazy a školní záznamy dětí, protože vědí, že bez nich bude vaše žádost o náhradní ubytování nebo o podporu zpožděna a děti se nebudou moci zaregistrovat v nové škole. Bez hotovosti nebo kreditních karet si nemůžete nic koupit. Pokud hrozí, že vám vezme kreditní karty, zapište si a schovejte si předem někde jejich čísla. Dobrý nápad je mít vlastní kreditní karty, bankovní účet a úspory, pokud je to možné. Když během týdne ušetříte nějaké peníze, někam je pod svým jménem uložte. Bance dejte adresu na své pracoviště nebo na někoho, komu důvěřujete. Nechte si u spolehlivých přátel kopie všech důležitých dokladů nebo si je uložte v práci do trezoru, máte-li možnost.

Ujistěte se, že následující věci jsou na bezpečném místě:

Řidičský průkaz a technický průkaz od auta, rodné listy, občanský průkaz, průkazy pojištění, pasy a imigrační dokumenty, záznamy o školní docházce dětí, lékařské předpisy, léky, brýle, důkazy o domácím násilí – lékařské záznamy, policejní záznamy a jiné, bankovní karty, kreditní karty a šeková knížka, váš adresář s telefony. Dokud se váš život nestabilizuje, požádejte přátele nebo příbuzné, aby s vámi několik dní zůstali. Dokonce i to, že si domů často zvete přátele, aby vás morálně podpořili, dá násilné osobě vědět – pokud pravidelně projíždí kolem vašeho domu – že nebýváte doma sám/sama. (Ale pokud vás bude podezřívát, že vás navštěvuje jiný muž/jiná žena, může to být nebezpečné).

d) jak utajit svou adresu

Pokud nechcete, aby váš/vaše bývalý/á partner/ka věděl/a, kde jste, buďte velmi opatrný/á při udávání adresy. Adresy mohou být lehce vypátrány přes osobní záznamy, jako jsou daňová přiznání, lékařské zprávy, registrace voličů, přes školy, lékařské ordinace, veřejné knihovny a videopůjčovny. Dokonce předpisy na brýle mohou být sledovány. Než někomu dáte svou skutečnou adresu, promyslete si to. Nepředplácejte si žádné doručování do domu – noviny, mléko nebo plenky. Vyhněte se dovozu jídla (většina rozvázkových občerstvení pracuje s počítačem, takže vaše adresa a telefonní číslo jsou evidovány). Použijte adresu do práce nebo adresu někoho, komu ve všem důvěřujete. Vysvětlete přátelům a rodině, jak je důležité tajit vaši adresu. Možná se pokusí okouzlit nebo přinutit někoho vám blízkého, aby odhalil vaši adresu. Řekne, že vás chce jen na minutu vidět nebo vidět své děti. Může volat vaše přátele a vyhrožovat jim fyzickým násilím, když nedostane informace, které chce. Může předstírat, že je někdo, kdo vám má doručit důležitou zprávu a chtít vaše telefonní číslo. Připomeňte svým známým, jak je tento muž/tato žena nebezpečný/á a jak jednoduché je získat něčí telefonní číslo a najít ho. Řekněte jim, aby oznámili policii výhružky nebo obtěžování, kterému jsou vystaveni.

e) pravidla při pronásledování (stalking)

Pronásledování (stalking) je úmyslné, zlovolné pronásledování, které ohrožuje vaši bezpečnost a snižuje kvalitu života. Hlavním znakem je opakované a dlouhodobé obtěžování známé či neznámé osoby nevyžádanou a nechtěnou pozorností. Pronásledování vždy narušuje privátní sféru života.

Typické projevy nebezpečného pronásledování:

Opakované a pro oběť skličující pokusy o kontakt cestou dopisů, telefonátů, mailů, SMS, zasíláním drobných předmětů apod. Demonstrování moci v podobě přímých nebo

nepřímých výhrůžek, které u normální, „rozumné“ osoby vzbuzují oprávněný strach a obavy (např. pravidelné sledování oběti v odstupu 1 metru cestou z práce domů) o ničení věcí. Naučte se žít, jako byste bydlel/a ve velice nebezpečné části světa. Vždy buďte ostražitý/á.

Tady jsou některé sebeobránné tipy, kterými se můžete řídit:

Nenakupujte vždy ve stejnou dobu, změňte banku, supermarket i nákupní středisko. Když jdete do kostela, školy nebo do společnosti, mějte sebou vždy člena rodiny nebo známého. Pokud pronásleduje vaše auto, tiskněte houkačku nebo alarm, abyste ho/ji vystrašil/a, zastavte u nejbližšího obchodu nebo jiného místa, kde je hodně lidí a zavolejte pomoc. Noste sebou u klíčů legální pepřový spray, spray se slzným plynem nebo alarm (některý typ alarmu si můžete zavěsit na krk jako přívěšek, funguje ale jen ve vzdálenosti menší než 30 – 50 metrů od vašeho telefonu). Nastavte záznamník tak, abyste mohl/a nahrávat hovory, kdykoliv zvednete telefon. Vždy mějte přístroj zapnutý. Také si připravte další volné pásky, abyste mohl/a vyndat pásku s výhrůžkami a vzít jí na policii nebo k vyšetřovateli jako důkaz. Telefonní obtěžování je složité dokázat jen se samotnými telefonními záznamy. Záznamy totiž ukazují, že bylo voláno z určitého čísla, ale není tu žádný důkaz o tom, kdo volal. Z nahrávek volání mohou úřady nejen identifikovat hlas, ale i slyšet zlobu nebo hrozby. Vždy u sebe noste mobilní telefon, abyste mohl/a kdykoliv zavolat pomoc.

f) když násilnou osobou je dítě

Postup řešení domácího násilí v případě, že násilnou osobou je dítě ve věku do 18 let, má určitá specifika. Do 18 let jste za své dítě zodpovědní. Jste jeho zákonný zástupce, z čehož vám vyplývají určitá práva a povinnosti. Z těchto důvodů není možné vašeho nezletilého potomka donutit k tomu, aby opustil váš byt bez možnosti náhradního ubytování a péče. Můžete však za své dítě rozhodnout. Máte možnost umístit ho do diagnostického nebo výchovného ústavu. Obraťte se na kurátora dětí a mládeže z odboru sociálních věcí městského (obecního) úřadu, vysvětlete mu, co se doma děje, sdělte svou představu řešení. Většinou je třeba dlouhodobější spolupráce. V opravdu vážných případech může soud nařídit ústavní výchovu. Je možné, že vaše dítě potřebuje odbornou psychiatrickou či psychologickou pomoc. S vaším souhlasem může zůstat v péči odborníků v psychiatrické léčebně, v centrech pracujících s problémovou mládeží. Pamatujte, že důležité je začít řešit agresivní chování co nejdřív. Čím dříve se s agresí začne pracovat, tím je větší pravděpodobnost úspěchu. Pomoci vám mohou odborníci, např. školní psychologové, dětské psychologové a psychiatři, etopedi. Naleznete je v samostatných

organizacích nebo v různých zařízeních pracujících s problémovými dětmi a mládeží. Agresivní chování svého potomka můžete konzultovat anonymně na linkách důvěry pro dospělé, na Rodičovské lince, na lince Dona a v poradnách Bílého kruhu bezpečí.
"Copyright Bílý kruh bezpečí, o. s."

Zdroj: www.domacinasili.cz

Příloha č. 2 – SARA DN pomůcka pro policisty (Otázky ke zjištění rizika eskalace domácího násilí)

sara dn
pomůcka pro policisty

OTÁZKY ke zjištění rizika eskalace domácího násilí

DOMÁCÍ NÁSILÍ

Domácí násilí (dále jen dn) je především fyzické, psychické anebo sexuální násilí, ke kterému dochází mezi blízkými osobami. O domácí násilí se jedná vždy, pokud jsou přítomny všechny následující znaky.

KLÍČOVÉ ZNAKY DN

- 1) **OPAKOVÁNÍ A DLOUHODOBOST** – z jednoho útoku jakéhokoli charakteru ještě nelze určit, zda jde o domácí násilí. Může to však být jeho začátek. *Ptejte se na minulé incidenty, na předešlé zákroky PCR, na úrazy apod.*
- 2) **ESKALACE** – domácí násilí se stupňuje od útoků proti lidské důstojnosti k fyzickým útokům až k závažným trestným činům ohrožujícím zdraví a život. *Ptejte se, jak často se incidenty opakují a zda roste intenzita útoků či výhrůžek.*
- 3) **JASNÉ A NEZPOCHYBNITELNÉ ROZDĚLENÍ ROLÍ** na ohroženou osobu a násilnou osobu – domácím násilím nejsou vzájemně napadání, hádky, rvačky, spory, kde je rovné nebo střídavé postavení stran incidentu. *Ptejte se, kdo je ohrožen a kdo ubližuje.*
- 4) **NEVEREJNOST** – domácí násilí probíhá zpravidla za zavřenými dveřmi bytu či domu, stranou společenské kontroly. *Ptejte se, kdy a kde k násilí dochází.*

sara dn

SOUBOR RIZIKOVÝCH FAKTORŮ KE ZJIŠTĚNÍ HROZBY BUDOUCÍHO DN

V případě, že na místě zákroku identifikujete situaci jako domácí násilí, doporučujeme vám položit následující katalog otázek. Ty pomohou vám i ohroženým osobám uvědomit si reálné riziko současného a budoucího ohrožení. Zdrojem informací, tj. osobou, která na otázky odpoví, může být ohrožená osoba, oznamovatel (např. sousedé), ale i násilná osoba.

Otázky jsou orientačním vodítkem a slouží k rychlému a správnému rozhodnutí o dalším postupu. Otázky pokládejte v souvislosti s aktuálním incidentem a zajímejte se také o incidenty předchozí, protože domácí násilí je násilím na pokračování. V této fázi zákroku není nutné provést písemný záznam, je-li to možné, doporučuje se pořídit záznam zvukový.

K vyhodnocení budoucího možného rizika dn použijte vlastní úvahu. Zvažte další kroky a opatření. Ze škály možných opatření zvolte vždy takové, které bude s přihlédnutím ke konkrétní situaci maximálně bezpečné pro ohrožené osoby.

Například:

- přivolejte další policisty
- zvažte opatření podle trestního řádu nebo zákona o PCR
- po 1. 1. 2007 zvažte „vykázání“ podle zákona č. 135/2006 Sb.
- doporučte azylové zařízení nebo jiné bezpečné místo
- poučte ohroženou osobu o bezpečnostním plánu
- informujte OSPOD o dětech v rodině
- předejte ohrožené osobě kontakt na DONA linku

DONA linka
POMOC OBĚTEM
DOMÁCÍHO NÁSILÍ
2 51 51 13 13

Tento dokument vydává Bílý kruh bezpečí, o.s. v rámci projektu „Regionální podpora informovanosti o nonstop lince pomoci obětem domácího násilí“, projekt spolufinancuje Evropská unie a státní rozpočet České republiky.

ODDÍL 1

NÁSILÍ VE VZTAHU K BLÍZKÉ OSOBĚ

- 1) **Dopouští se násilná osoba závažného fyzického nebo sexuálního násilí?**
– např. fyzické útoky a sexuální násilí, pokusy o ně, použití zbraní
- 2) **Vyhrožuje závažným násilím, sděluje své násilné úmysly?**
– např. vyjadřuje vražedné nebo agresivní myšlenky, plány, ničí oblíbené věci ohrožené osoby
- 3) **Dochází ke stupňování fyzického/sexuálního násilí nebo výhrůžek a úmyslů ze strany násilné osoby?**
– např. zvyšuje se krutost, četnost nebo různorodost násilných činů, výhrůžek nebo úmyslů
- 4) **Porušuje násilná osoba příkazy soudu a jiná nařízení?**
– např. podmínky kauce, zkušební doby, podmíněčného propuštění, trestu zákazu pobytu, společenské záruky, probace aj.
- 5) **Má násilná osoba názory a postoje, které schvalují násilí?**
– např. vyznává a omlouvá zneužívání moci a různé formy násilí, trpí chorobnou žárlivostí, má potřebu ovládat blízké osoby, zlehčuje nebo popírá dn

ODDÍL 2

OBECNÉ SKLONY NÁSILNÉ OSOBY K NÁSILÍ

- 1) **Dopouští se obecné kriminality?**
– jedná násilná osoba antisociálně na veřejnosti (tj. mimo domácí násilí), existují informace o takovém chování, je držitelem zbraně
- 2) **Jsou informace o problémech v předchozích vztazích?**
– měla násilná osoba problém vytvořit a udržet dlouhodobý důvěrný vztah (opakované opouštění partnera, násilí ve vztahu)
- 3) **Má násilná osoba pracovní nebo finanční problémy?**
– např. je dlouhodobě bez zaměstnání, často mění zaměstnání, má výrazné finanční obtíže
- 4) **Má násilná osoba problémy s toxikomanií a jinými závislostmi?**
– např. problémy spojené s užíváním nelegálních drog, alkoholu nebo předepsaných léků, s hráčkou závislostí např. na automatech
- 5) **Má násilná osoba problémy v oblasti duševního zdraví?**
– např. evidentní známky narušení kontaktu s realitou, extrémní chování vybočující mimo normu

ODDÍL 3

ZRANITELNOST OHROŽENÉ OSOBY

- 1) **Chová se ohrožená osoba rozporuplně ve vztahu k násilné osobě?**
– přestože se chce od násilné osoby odpoutat, udržuje s ní pravidelné nebo nepravidelné kontakty, popírá a omlouvá akce násilníka, svaluje vinu na sebe
- 2) **Má z násilné osoby extrémní strach?**
– tzn. hladina strachu výrazně ovlivňuje její sebeobranné chování, strach ohroženou osobu traumatizuje a ochromuje její jednání
- 3) **Má ohrožená osoba problém se zajištěním svého bezpečí?**
– riziko je velké, pokud ohrožená osoba nemá znalosti o tom, kde a jak hledat pomoc, není schopna zajistit své bezpečí, nezná svá práva, má malé nebo žádné kontakty s přáteli a s původní rodinou
- 4) **Existují objektivní překážky, které brání zajištění bezpečí pro ohroženou osobu (nejenom v místě bydliště, ale i v zaměstnání)?**
– tato místa nezaručují bezpečí, chybí podpora od jiných osob, zdroje pomoci nejsou rychle a lehce dosažitelné, existuje problém s dopravní obslužností
- 5) **Má ohrožená osoba závažné osobní problémy?**
– např. problémy se zaměstnáním, s financemi, problémy právního rázu, mentální problémy, problémy s užíváním návykových látek

Příloha č. 3 – Podklad pro rozhovor s Policií České republiky

1. Jste na téma o domácím násilí v rámci svého zaměstnání proškoleni? (pokud ano, v jakém rozsahu a jak často)
2. Jaký je běžný postup při řešení incidentu tohoto zaměření? (jak často se s domácím násilím setkáváte)
3. Jste obeznámen/a s metodou SARA DN? (pokud ano, myslíte si, že je Vám užitečná nebo naopak?)
4. Jste v kontaktu s nějakou sociální pracovnící?
5. Spolupracujete se státními i nestátními organizacemi? (jimiž jsou např. intervenční centrum, Bílý kruh bezpečí, ROSA, azylové domy, aj.)
6. Informujete oběti o možnostech pomoci u jiných institucí?(pokud ano, věděl/a byste název instituce, telefonní kontakt, webové stránky aj.)
7. Přemýšlel/a jste někdy po zásahu u případu, který se týkal domácího násilí, že byste na něm chtěl/a něco změnit k jeho lepšímu řešení? (pokud ano, co byste změnil/a nebo udělal/a jinak)

Příloha č. 4 – Podklad pro rozhovor se sociální pracovnící z oddělení sociálně-právní ochrany dětí

1. Jste na téma o Domácím násilí v rámci svého zaměstnání proškolená? (pokud ano, v jakém rozsahu a jak často)
2. Jaký je běžný postup při řešení incidentu tohoto zaměření?(a jak často se s domácím násilím setkáváte)
3. V jakém vztahu k Vaší práci máte možnost spolupracovat s Policií ČR?
4. Spolupracujete se státními i nestátními organizacemi? (jimiž jsou např. Intervenční centra, Bílý kruh bezpečí, ROSA, azylové domy, aj.)
5. Přemýšlel/a jste někdy po řešení u případu, který se týkal domácího násilí, že byste na něm chtěl/a něco změnit k jeho lepšímu řešení? (pokud ano, co byste změnil/a nebo udělal/a jinak)

Summary

I dealt with the role of the Police of the Czech Republic in the matter of domestic violence in my bachelor's thesis.

I focused on the term of domestic violence in the theoretical part of the first chapter. Furthermore, on its kinds, features, phases, risk factors, offender profile and victims of a domestic violence, psychological consequences of violence and help possibilities in cases of domestic violence. I concentrated myself on domestic violence legislation or its legal modification in the second chapter. I also mentioned some forms of acts related to domestic violence such as the Criminal Code, the Offence Act and the Police of the Czech Republic Act. I led the third chapter to process and help of the Police of the Czech Republic in case of the incident with domestic violence features and its related supplementary materials and the SARA DN method.

In the practical part, I focused on the aim of my research and thanks to it I wanted to find out which role the Police of the Czech Republic in the matter of domestic violence has. My research was held under the terms of a structured interview, which I led with policemen. I set three hypotheses, if policemen in the Czech Republic are not enough trained to be aware of the domestic violence issue; furthermore, if they give men at risk of domestic violence any information on their possibilities of problems solving at other institutions, and if they do not innovate when they solve domestic violence. I found the first hypothesis true and not the others. Then, policemen, according to my research, are trained well; they are able to give men at risk information about possibilities of help and ways how to solve their problem at other institutions and they do not make any innovations when they solve domestic violence.

An interview with a social worker of the Department of Children's Socio-Legal Protection was also a part of my research and by reason of that cooperation with policemen of the Czech Republic during the solving of incident with the features of domestic violence, when there is an infant child present, or is a witness of it. I used it because that social worker of the department is connected with the field of study, which I have been studying, and whom I would like to become in future.

I have gained lots of new pieces of knowledge about the given issue from this research for my personal enrichment. My bachelor's thesis is contributonal as an overview for the Police of the Czech Republic, which is in contact with men at risk of domestic violence, and in what way is able to solve incidents with features of domestic violence, to what is adhered; and mainly is helpful to men who are at risk of domestic violence.